

UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/2195**od 23. studenoga 2017.****o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 ⁽¹⁾, a posebno članak 18. stavak 3. točke (b) i (d) te članak 18. stavak 5.,

budući da:

- (1) Posve funkcionalno i međusobno povezano unutarnje tržište energije ključno je za održavanje sigurne opskrbe energijom, povećavanje konkurentnosti i osiguravanje da svi kupci mogu kupiti energiju po pristupačnim cijenama.
- (2) Unutarnje tržište električne energije koje dobro funkcionira trebalo bi proizvođače prikladno poticati na ulaganje u nove proizvodne kapacitete, što obuhvaća i električnu energiju iz obnovljivih izvora, posvećujući osobitu pozornost najizoliranijim državama članicama i regijama na energetskom tržištu Unije. Tržište koje dobro funkcionira trebalo bi također za kupce osigurati prikladne mjere za promicanje učinkovitije upotrebe energije, a preduvjet je za to sigurna opskrba energijom.
- (3) Uredbom (EZ) br. 714/2009 utvrđena su pravila za uvjete pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije koja nisu diskriminirajuća i, posebno, pravila za dodjelu kapaciteta za interkonekcije i prijenosne sustave koji utječu na prekogranične tokove električne energije. Radi približavanja doista integriranom tržištu električne energije i osiguravanja pogonske sigurnosti, trebalo bi izraditi djelotvorna pravila za uravnoteženje kojima bi se sudionici na tržištu potaknuli na sudjelovanje u rješavanju nestašica u sustavu za koje su odgovorni. Konkretno, potrebno je utvrditi pravila koja se odnose na tehničke i operativne aspekte uravnoteženja sustava te trgovanje energijom. Takvim bi pravilima trebalo obuhvatiti pravila za rezervu snage povezanu sa sustavom.
- (4) Uredbom Komisije (EU) 2017/1485 ⁽²⁾ utvrđuju se usklađena pravila o pogonu sustava primjenjiva na operatore prijenosnih sustava (OPS-ovi), regionalne koordinate sigurnosti, operatore distribucijskih sustava (ODS-ovi) i značajne korisnike mreže. U njoj su utvrđena različita ključna stanja (normalni pogon, ugroženi normalni pogon, poremećeni pogon, raspad sustava i stanje ponovne uspostave sustava). Usto, u njoj se navode zahtjevi i načela za održavanje pogonske sigurnosti unutar Unije te se njome nastoji poticati usklađivanje zahtjeva i načela za regulaciju frekvencije i snage razmjene te rezervi unutar Unije.
- (5) Ovom se Uredbom uspostavlja skup tehničkih, operativnih i tržišnih pravila na razini EU-a kojima se uređuje funkcioniranje tržišta električne energije uravnoteženja. Njome se utvrđuju pravila za nabavu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, aktivaciju energije uravnoteženja i financijski obračun subjekata odgovornih za odstupanje. Zahtijeva se, usto, izradu usklađenih metodologija za dodjelu prekozonskog prijenosnog kapaciteta prijenosa u svrhu uravnoteženja. Tim će se pravilima povećati likvidnosti kratkoročnih tržišta jer će se omogućiti više prekogranične trgovine i učinkovitije iskorištavanje postojeće mreže za potrebe energije uravnoteženja. Povoljno će se djelovati i na tržišno natjecanje jer će se nadmetanje ponudama energije uravnoteženja događati na platformama za uravnoteženje na razini EU-a.
- (6) Ovom se Uredbom želi osigurati optimalno upravljanje europskim sustavom za prijenos električne energije i njegov koordiniran rad te istodobno poduprijeti ostvarivanje ciljeva Unije u pogledu povećanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, a kupcima donijeti koristi. OPS-ovi bi, prema potrebi u suradnji s ODS-ovima, trebali biti odgovorni za organizaciju europskih tržišta energije uravnoteženja. Kako bi to postigli, trebali bi usko surađivati međusobno i s ODS-ovima, usklađujući pritom svoje aktivnosti u najvećoj mogućoj mjeri, kako bi elektroenergetski sustav djelovao optimalno u svim regijama i na svim razinama napona, a da se pritom ne dovode u pitanje propisi o tržišnom natjecanju.

⁽¹⁾ SL L 211, 14.8.2009., str. 15.

⁽²⁾ Uredba Komisije (EU) 2017/1485 od 2. kolovoza 2017. o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL L 220, 25.8.2017., str. 1.).

- (7) OPS-ovi bi trebali moći delegirati trećoj strani bilo koju dužnost, u cjelini ili djelomično, na temelju ove Uredbe. OPS koji delegira trebao bi ostati odgovoran za osiguravanje usklađenosti s obvezama na temelju ove Uredbe. Slično tomu, i države članice trebale bi moći trećoj strani dodijeliti dužnosti i obveze na temelju ove Uredbe. Ta bi dodjela trebala biti ograničena na dužnosti i obveze koje se izvršavaju na nacionalnoj razini (poput obračuna odstupanja). Ograničenja dodjele ne bi trebala prouzročiti nepotrebne promjene u postojećim nacionalnim aranžmanima. OPS-ovi bi, međutim, trebali ostati odgovorni za dužnosti koje su im povjerene na temelju Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾ u pogledu razvoja europskih metodologija te za uvođenje i rad europskih platforma za uravnoteženje. Ako je u određenoj državi članici treća strana stručna i iskusna u provedbi obračuna odstupanja, OPS te države članice može zahtijevati od drugih OPS-ova i ENTSO-E-a da toj trećoj strani omogući da pomaže u izradi prijedloga. Odgovornost za izradu prijedloga, međutim, ostaje na OPS-u države članice i svim drugim OPS-ovima te se ne može prenijeti na treću stranu.
- (8) Pravilima kojima se definira uloga pružatelja usluge uravnoteženja i uloga subjekata odgovornih za odstupanje osigurava se pravedan, transparentan i nediskriminirajući pristup. Usto, pravilima o uvjetima koji se odnose na uravnoteženje utvrđuju se načela i uloge na temelju kojih će se odvijati aktivnosti uravnoteženja uređene ovom Uredbom te osigurava odgovarajuće tržišno natjecanje koje se temelji na ravnopravnim uvjetima za sve sudionike na tržištu, uključujući agregatore i sredstva upravljanja potrošnjom i na distribucijskoj razini.
- (9) Svaki pružatelj usluga uravnoteženja koji želi pružiti energiju uravnoteženja ili rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava trebao bi uspješno proći kvalifikacijski postupak koji odrede OPS-ovi, prema potrebi u uskoj suradnji s ODS-ovima.
- (10) Integraciju tržišta energije uravnoteženja trebalo bi olakšati uspostavljanjem zajedničkih europskih platformi za vođenje procesa razmjene odstupanja i omogućivanje razmjene energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenskih rezervi. Suradnja OPS-ova trebala bi biti strogo ograničena na ono što je nužno da projektiranje, uvođenje i rad tih europskih platforma budu učinkoviti i sigurni.
- (11) Kako bi se osigurala troškovno učinkovita aktivacija ponuda, na platformama za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi trebalo bi primjenjivati model sa zajedničkim listama ekonomskog prvenstva. Platformu koja se temelji na drugom modelu OPS-ovi bi trebali moći uvesti i pustiti u rad samo ako analiza troškova i koristi koju provedu svi OPS-ovi pokaže da bi model za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi trebalo mijenjati.
- (12) Integracija tržišta energije uravnoteženja trebala bi olakšati učinkovito funkcioniranje unutardnevnog tržišta kako bi sudionici na tržištu dobili mogućnost da se uravnotežuju što je moguće bliže stvarnom vremenu. OPS-ovi bi na tržištima uravnoteženja trebali bi uravnoteživati samo odstupanja preostala nakon kraja unutardnevnog tržišta. Usklađivanje razdoblja obračuna odstupanja u Europi na 15 minuta trebalo bi poduprijeti unutardnevno trgovanje i potaknuti razvoj niza proizvoda za trgovanje s istim rokovima isporuke.
- (13) Kako bi se omogućili razmjena usluga uravnoteženja, stvaranje zajedničkih lista ekonomskog prvenstva i odgovarajuća likvidnost na tržištu uravnoteženja, potrebno je regulirati standardizaciju proizvoda za uravnoteženje. U ovoj se Uredbi navodi minimalni skup standardnih karakteristika i dodatne karakteristike koje određuju standardne proizvode.
- (14) Metodom određivanja cijene standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja trebali bi se stvarati pozitivni poticaji za sudionike na tržištu da održavaju ili pomažu ponovno uspostaviti ravnotežu sustava na svojem području definiranja cijene odstupanja te smanjiti odstupanja u sustavu i troškovi za društvo. Takav bi pristup određivanju cijena trebao težiti ekonomičnoj upotrebi upravljanja potrošnjom i drugih sredstava za uravnoteženje u okviru graničnih vrijednosti pogonskih veličina. Metoda određivanja cijena u nabavi rezervnog kapaciteta za uravnoteženje sustava trebala bi težiti ekonomičnoj upotrebi upravljanja potrošnjom i drugih sredstava za uravnoteženje u okviru graničnih vrijednosti pogonskih veličina.
- (15) Kako bi se OPS-ovima omogućilo da rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava nabavljaju i upotrebljavaju na učinkovit, ekonomičan i tržišno utemeljen način, potrebno je poticati integraciju tržišta. U tom pogledu ovom se Uredbom utvrđuju tri metode kojima OPS-ovi mogu dodjeljivati prekozonski kapacitet za razmjenu kapaciteta za

⁽¹⁾ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

uravnoteženje i dijeljenje rezervi ako je to opravdano na temelju analize troškova i koristi: proces suoptimiranja, tržišno utemeljeni postupak dodjele i dodjela na temelju analize ekonomske učinkovitosti. Suoptimirani postupak dodjele trebalo bi provoditi prema načelu dan unaprijed, tržišno utemeljeni postupak dodjele mogao bi se provoditi kad se ugovor sklapa najviše jedan tjedan prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a dodjela na temelju analize ekonomske učinkovitosti mogla bi se upotrebljavati kad se ugovor sklapa više od jednog tjedna prije nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava pod uvjetom da su količine koje se dodjeljuju ograničene i da se svake godine provede ocjenjivanje.

- (16) Nakon što mjerodavna regulatorna tijela odobre metodologiju za postupak dodjele prekozonskog najmanje dva OPS-a mogla bi je pokusno uvesti kako bi stekli iskustvo i omogućili da je u budućnosti više OPS-ova primjenjuje bez poteškoća. Ipak, radi poticanja integracije tržišta primjenu takve metodologije, kad postoji, trebali bi uskladiti svi OPS-ovi.
- (17) Opći je cilj obračuna odstupanja osigurati da subjekti odgovorni za odstupanje učinkovito podupiru ravnotežu sustava i poticati sudionike na tržištu da održavaju ili pomažu ponovno uspostaviti ravnotežu sustava. Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za obračun odstupanja kojima se osigurava da se on provodi nediskriminatorno, pravedno, objektivno i transparentno. Kako bi tržišta uravnoteženja i cjelokupni energetski sustav bili prikladni za integraciju sve većih udjela energije iz nestalnih obnovljivih izvora, cijene odstupanja trebale bi održavati vrijednost energije u stvarnom vremenu.
- (18) U ovoj bi Uredbi trebalo utvrditi postupak kojim će se omogućiti privremeno odstupanje OPS-ova od primjene određenih pravila kako bi se u obzir mogle uzeti iznimne okolnosti u kojima bi, primjerice, poštovanje tih pravila moglo prouzročiti rizike za pogonsku sigurnost ili preuranjenu zamjenu pametne mrežne infrastrukture.
- (19) U skladu s člankom 8. Uredbe (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ Agencija za suradnju energetskih regulatora („Agencija”) trebala bi donijeti odluku ako mjerodavna regulatorna tijela ne mogu postići dogovor o zajedničkim uvjetima ili metodologijama.
- (20) Ova je Uredba pripravljena u uskoj suradnji s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju (ENTSO-E) i dionicima u cilju transparentnog i participativnog donošenja djelotvornih, uravnoteženih i razmjernih pravila. U skladu s člankom 18. stavkom 3. Uredbe (EZ) 714/2009, prije predlaganja bilo kakve izmjene ove Uredbe Komisija će se savjetovati s Agencijom, ENTSO-E-om i drugim relevantnim dionicima.
- (21) Mjere predviđene ovom Uredbom u skladu su s mišljenjem Odbora iz članka 23. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 714/2009,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju detaljne smjernice za uravnoteženje električne energije, uključujući uspostavljanje zajedničkih načela za nabavu i obračun rezervi za održavanje frekvencije, rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenskih rezervi te zajedničke metodologije za aktivaciju rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenskih rezervi.
2. Ova se Uredba primjenjuje na operatore prijenosnog sustava (OPS-ovi), operatore distribucijskog sustava (ODS-ovi) i zatvorenog distribucijskog sustava, regulatorna tijela, Agenciju za suradnju energetskih regulatora (dalje u tekstu: Agencija), Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E), treće strane s delegiranim ili dodijeljenim ovlastima i druge sudionike na tržištu.
3. Ova se Uredba primjenjuje na sve prijenosne sustave i interkonekcije u Uniji, osim na otočne prijenosne sustave koji s drugim prijenosnim sustavima nisu povezani interkonekcijama.
4. Ako u državi članici postoji više OPS-ova, ova se Uredba primjenjuje na sve OPS-ove u državi članici. Ako neki OPS nema funkciju relevantnu za neku od obveza na temelju ove Uredbe, države članice mogu propisati mogućnost da se odgovornost za ispunjavanje tih obveza prenese na jednog ili više specifičnih OPS-ova.

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora (SL L 211, 14.8.2009., str. 1.).

5. Ako regulacijsko područje frekvencije i snage razmjene (dalje u tekstu: LFC područje) čine barem dva OPS-a, svi OPS-ovi tog LFC područja mogu odlučiti, ovisno o odobrenju mjerodavnih regulatornih tijela, da obveze na temelju ove Uredbe ispunjavaju koordinirano za sva područja planiranja razmjene konkretnog LFC područja.
6. Europske platforme za razmjenu standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja mogu se otvoriti OPS-ovima koji posluju u Švicarskoj pod uvjetom da se u švicarsko nacionalno pravo uvedu glavne odredbe zakonodavstva Unije o tržištu električne energije i da postoji međuvladin sporazum o suradnji na području električne energije između Unije i Švicarske ili ako isključenje Švicarske može prouzročiti neplanirane fizičke protoke energije kroz Švicarsku koji ugrožavaju sigurnost sustava u toj regiji.
7. Ovisno o uvjetima iz stavka 6. Komisija, na temelju mišljenja Agencije i svih OPS-ova, u skladu s postupcima iz članka 4. stavka 3., odlučuju o sudjelovanju Švicarske na europskim platformama za razmjenu standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja. Prava i obveze švicarskih OPS-ova moraju biti u skladu s pravima i obvezama OPS-ova koji posluju u Uniji jer se time omogućuje nesmetano funkcioniranje tržišta uravnoteženja na razini Unije i osiguravaju ravnopravni uvjeti za sve dionike.
8. Ova se Uredba primjenjuje na sva stanja sustava definirana u članku 18. Uredbe Komisije (EU) 2017/1485.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive 2009/72/EZ, članka 2. Uredbe (EZ) br. 714/2009, članka 2. Uredbe Komisije (EU) br. 543/2013 ⁽¹⁾, članka 2. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 ⁽²⁾, članka 2. Uredbe Komisije (EU) 2016/631 ⁽³⁾, članka 2. Uredbe Komisije (EU) 2016/1388 ⁽⁴⁾, članka 2. Uredbe (EU) 2016/1447 ⁽⁵⁾, članka 2. Uredbe (EU) 2016/1719 ⁽⁶⁾, članka 3. Uredbe (EU) 2017/1485 i članka 3. Uredbe Komisije (EU) 2017/2196 ⁽⁷⁾.

Primjenjuju se i sljedeće definicije:

- (1) „uravnoteženje” znači sve aktivnosti i svi postupci u svim vremenskim planovima kojima OPS-ovi kontinuirano osiguravaju održavanje frekvencije sustava unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti, kako je navedeno u članku 127. Uredbe Komisije (EU) 2017/1485, i usklađenost s količinama rezervi koje su potrebne s obzirom na traženu kvalitetu, kako je utvrđeno u dijelu IV. glave V. te glavama VII. i VII. Uredbe Komisije (EU) 2017/1485;
- (2) „tržište uravnoteženja” znači svi institucionalni, komercijalni i operativni aranžmani kojima se uspostavlja tržišno utemeljeno upravljanje uravnoteženjem;
- (3) „usluge uravnoteženja” znači energija za uravnoteženje ili rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava;
- (4) „energija uravnoteženja” znači energija kojom OPS-ovi izvode uravnoteženje i koju osigurava pružatelj usluge uravnoteženja;
- (5) „rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava” znači količina kapaciteta rezerve koju je pružatelj usluge uravnoteženja pristao čuvati i za koju je pristao OPS-u podnositi ponude za odgovarajuću količinu energije uravnoteženja za vrijeme trajanja ugovora;

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 163, 15.6.2013., str. 1).

⁽²⁾ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima (SL L 197, 25.7.2015., str. 24.).

⁽³⁾ Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu (SL L 112, 27.4.2016., str. 1.).

⁽⁴⁾ Uredba Komisije (EU) 2016/1388 od 17. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za priključak kupca (SL L 223, 18.8.2016., str. 10.).

⁽⁵⁾ Uredba Komisije (EU) 2016/1447 od 26. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje na mrežu sustava za prijenos istosmjernom strujom visokog napona i istosmjerno priključenih modula elektroenergetskog parka (SL L 241, 8.9.2016., str. 1.).

⁽⁶⁾ Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta (SL L 259, 27.9.2016., str. 42.).

⁽⁷⁾ Uredba Komisije (EU) 2017/2196 od 24. studenoga 2017. o uspostavljanju mrežnog kodeksa za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu elektroenergetskih sustava (vidjeti str. 54. ovog Službenog lista).

- (6) „pružatelj usluge uravnoteženja” (PUU) znači sudionik na tržištu s jedinicama ili grupama za pružanje rezerve koji OPS-ovima može pružati usluge uravnoteženja;
- (7) „subjekt odgovoran za odstupanje” znači sudionik tržišta, ili njegov izabrani predstavnik, odgovoran za svoja odstupanja;
- (8) „odstupanje” znači količina energije izračunana za subjekta odgovornog za odstupanje koja je razlika između dodijeljene količine pripisane tom subjektu i završne pozicije tog subjekta, uključujući svaku korekciju odstupanja primijenjenu na tog subjekta, unutar određenog razdoblja za obračun odstupanja;
- (9) „obračun odstupanja” znači mehanizam financijskog obračuna kojim se subjektima odgovornima za odstupanje naplaćuju ili plaćaju njihova odstupanja;
- (10) „razdoblje obračuna odstupanja” znači vremenska jedinica za obračun odstupanja subjekata odgovornih za odstupanje;
- (11) „područje odstupanja” znači područje za koje se izračunava odstupanje;
- (12) „cijena odstupanja” znači cijena, koja može biti pozitivna, jednaka nuli ili negativna, u svakom razdoblju obračuna odstupanja za odstupanje u bilo kojem smjeru;
- (13) „područje definiranja cijene odstupanja” znači područje za izračun cijene odstupanja;
- (14) „korekcija odstupanja” znači količina energije koja predstavlja energiju uravnoteženja dobivenu od pružatelja usluge uravnoteženja i koju je priključni OPS tijekom određenog razdoblja obračuna odstupanja upotrijebio za uravnoteženje predmetnih subjekata odgovornih za odstupanja, a služi za izračun odstupanja tih subjekata;
- (15) „dodijeljena količina” znači količina energije fizički uvedena u sustav ili povučena iz njega i pripisana subjektu odgovornom za odstupanje, a služi za izračun odstupanja tog subjekta;
- (16) „pozicija” znači deklarirana količina energije subjekta odgovornog za odstupanje upotrijebljena za izračun njegova odstupanja;
- (17) „samostalni dispečerski model” znači model planiranja i dispečiranja po kojem planove proizvodnje i potrošnje te dispečiranje elektrana i postrojenja kupca određuju zastupnici za dostavu planova iz tih postrojenja;
- (18) „središnji dispečerski model” znači model planiranja i dispečiranja po kojem planove proizvodnje i potrošnje te dispečiranje elektrana i postrojenja kupca, koja se mogu dispečirati, određuje OPS u okviru integriranog sustava planiranja;
- (19) „integrirani sustav planiranja” znači iterativan proces u kojem se upotrebljavaju barem ponude unutar integriranog sustava planiranja koje sadržavaju komercijalne podatke i složene tehničke podatke o pojedinačnim elektranama ili postrojenjima kupca te u kojem su eksplicitno obuhvaćeni početne karakteristike, najnovija analiza adekvatnosti regulacijskog područja i granične vrijednosti pogonskih veličina kao ulazne vrijednosti procesa;
- (20) „rok za ponude unutar integriranog sustava planiranja” znači trenutak kad unutar integriranog sustava planiranja više nije dopušteno davati ili ažurirati ponude za dane iteracije tog procesa;
- (21) „model OPS-OPS” znači model za razmjenu usluga uravnoteženja po kojem pružatelj usluge uravnoteženja pruža usluge uravnoteženja svojem priključnom OPS-u koji zatim te usluge pruža OPS-u tražitelju;
- (22) „priključni OPS” znači OPS koji upravlja područjem planiranja razmjene u kojem pružatelji usluge uravnoteženja i subjekti odgovorni za odstupanje moraju poštovati uvjete i odredbe što se odnose na uravnoteženje;
- (23) „razmjena usluga uravnoteženja” znači razmjena energije uravnoteženja ili razmjena rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava;
- (24) „razmjena energije uravnoteženja” znači aktivacija ponuda energije uravnoteženja za isporuku te energije OPS-u koji se ne nalazi u području planiranja razmjene u kojem je priključen aktivirani pružatelj usluge uravnoteženja;

- (25) „razmjena rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava” znači pružanje rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava OPS-u koji se ne nalazi u području planiranja razmjene u kojem je priključen aktivirani pružatelj usluge uravnoteženja;
- (26) „prijenos prava na rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava” znači prijenos prava na rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava s prvobitno ugovorenog pružatelja usluge uravnoteženja na drugog pružatelja usluge uravnoteženja;
- (27) „rok za ponude energije uravnoteženja” znači trenutak od kojeg za standardni proizvod na zajedničkoj listi ekonomskog prvenstva više nije dopušteno davati ili ažurirati ponude energije uravnoteženja;
- (28) „standardni proizvod” znači usklađeni proizvod za uravnoteženje koji su dogovorili svi OPS-ovi u svrhu razmjenu usluga uravnoteženja;
- (29) „pripremno vrijeme” znači razdoblje od trenutka kad priključni OPS, ako je riječ o modelu OPS-OPS, ili OPS ugovaratelj, ako je riječ o modelu OPS-PUU, podnese zahtjev za aktivaciju do početka razdoblja promjene snage;
- (30) „vrijeme do pune aktivacije” znači razdoblje od trenutka kad priključni OPS, ako je riječ o modelu OPS-OPS, ili OPS ugovaratelj, ako je riječ o modelu OPS-PUU, podnese zahtjev za aktivaciju do odgovarajuće pune isporuke proizvoda;
- (31) „vrijeme deaktivacije” znači razdoblje postupnog prijelaza od isporuke pune vrijednosti proizvoda do postavne vrijednosti ili od punog povlačenja do postavne vrijednosti;
- (32) „vrijeme isporuke” znači razdoblje isporuke tijekom kojeg pružatelj usluge uravnoteženja isporučuje punu traženu promjenu injektiranja snage u sustav ili punu traženu promjenu povlačenja energije iz sustava;
- (33) „razdoblje valjanosti” znači razdoblje u kojem se može aktivirati ponuda energije uravnoteženja koju je dao pružatelj usluge uravnoteženja i u kojem se poštuju sve karakteristike proizvoda. Razdoblje valjanosti određeno je vremenom početka i vremenom kraja;
- (34) „način aktivacije” znači način aktivacije ponuda energije uravnoteženja, a može biti ručni ili automatski ovisno o tome pokreće li energiju za uravnoteženje operater ručno ili se pokretanje izvodi automatski kao zatvorena petlja;
- (35) „djeljivost usluge uravnoteženja” znači mogućnost da OPS iskoristi samo dio ponuda energije uravnoteženja ili ponuda rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava koje ponudi pružatelj usluge uravnoteženja, bilo u pogledu aktivacije snage bilo u pogledu trajanja;
- (36) „posebni proizvod” znači proizvod koji se razlikuje od standardnog proizvoda;
- (37) „zajednička lista ekonomskog prvenstva” znači popis ponuda energije uravnoteženja poredanih po cijeni koji služi za aktivaciju tih ponuda;
- (38) „rok OPS-u za prosljeđivanje ponuda energije uravnoteženja” znači trenutak do kojeg priključni OPS može prosljeđivati ponude energije uravnoteženja dobivene od pružatelja usluge uravnoteženja u optimizacijsku funkciju za aktivaciju;
- (39) „optimizacijska funkcija za aktivaciju” znači funkcija izvođenja algoritma kojim se optimira aktivacija ponuda energije uravnoteženja;
- (40) „funkcija procesa razmjene odstupanja” znači funkcija izvođenja algoritma koji se primjenjuje za izvođenje procesa razmjene odstupanja;
- (41) „funkcija obračuna OPS-OPS” znači funkcija obračunavanja kooperativnih procesa među OPS-ovima;
- (42) „optimizacijska funkcija za nabavu kapaciteta” znači funkcija izvođenja algoritma kojim se optimira nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava za OPS-ove koji razmjenjuju taj kapacitet;
- (43) „model OPS-PUU” znači model za razmjenu usluga uravnoteženja po kojem pružatelj usluge uravnoteženja pruža usluge uravnoteženja izravno ugovornom OPS-u koji zatim te usluge pruža OPS-u podnositelju zahtjeva;
- (44) „OPS ugovaratelj” znači OPS koji ima ugovorne aranžmane za usluge uravnoteženja s pružateljem usluge uravnoteženja u drugom području planiranja razmjene;
- (45) „OPS tražitelj” znači OPS koji zahtijeva isporuku energije uravnoteženja.

*Članak 3.***Ciljevi i regulatorni aspekti**

1. Ovom se Uredbom nastoji:
  - (a) potaknuti stvarna konkurencija, nediskriminacija i transparentnost na tržištima uravnoteženja;
  - (b) unaprijediti efikasnost uravnoteženja te efikasnost europskih i nacionalnih tržišta uravnoteženja;
  - (c) integrirati tržišta uravnoteženja i promicati mogućnosti razmjene usluga uravnoteženja uz istodobno povećavanje pogonske sigurnosti;
  - (d) doprinijeti učinkovitom dugoročnom pogonu i razvoju elektroenergetskog prijenosnog sustava te elektroenergetskom sektoru u Uniji i istodobno olakšati djelotvorno i pouzdano funkcioniranje tržišta dan unaprijed, unutardnevnog tržišta i tržišta uravnoteženja;
  - (e) osigurati poštena, objektivna, transparentna i tržišno utemeljena nabava usluga uravnoteženja u okviru koje se izbjegavaju suvišne prepreke novim sudionicima, potiče likvidnost tržišta uravnoteženja i ujedno sprečavaju suvišni poremećaji na unutarnjem tržištu električne energije;
  - (f) olakšati sudjelovanje upravljanja potrošnjom, uključujući skupove postrojenja kupca i pohranu energije uz istodobno osiguravanje da svi oni ravnopravno konkuriraju drugim uslugama uravnoteženja i, prema potrebi, djeluju neovisno kad služe samo jednom postrojenju kupca;
  - (g) olakšati sudjelovanje obnovljivih izvora energije i poduprijeti ostvarenje ciljeva Europske unije za povećanje udjela proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.
2. Kad primjenjuju ovu Uredbu, države članice, mjerodavna regulatorna tijela i operatori sustava:
  - (a) primjenjuju načela proporcionalnosti i nediskriminacije;
  - (b) osiguravaju transparentnost;
  - (c) primjenjuju načelo optimiranja na odnos najveće ukupne učinkovitosti i najmanjih ukupnih troškova za sve uključene strane;
  - (d) osiguravaju da OPS-ovi upotrebljavaju tržišno utemeljene mehanizme u najvećoj mogućoj mjeri kako bi se osigurala sigurnost i stabilnost mreže;
  - (e) osiguravaju da se ne ugrozi razvoj terminskog tržišta, tržišta dan unaprijed i unutardnevnih tržišta;
  - (f) poštuju odgovornost dodijelenu nadležnom OPS-u radi održavanja sigurnosti sustava, uključujući zahtjeve propisane nacionalnim zakonodavstvom;
  - (g) savjetuju se s nadležnim ODS-ovima i uzimaju u obzir moguće utjecaje na svoj sustav;
  - (h) uzimaju u obzir dogovorene europske standarde i tehničke specifikacije.

*Članak 4.***Odredbe i uvjeti ili metodologije OPS-ova**

1. OPS-ovi moraju izraditi odredbe i uvjete ili metodologije koji se zahtijevaju ovom Uredbom te ih dostaviti na odobrenje mjerodavnim regulatornim tijelima u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ u rokovima utvrđenima ovom Uredbom.
2. Ako prijedlog odredaba i uvjeta ili metodologija na temelju ove Uredbe treba izraditi i dogovoriti više OPS-ova, uključeni OPS-ovi moraju blisko surađivati. OPS-ovi, uz pomoć ENTSO-E-a, redovito obavješćuju mjerodavna regulatorna tijela i Agenciju o napretku izrade tih odredaba i uvjeta ili metodologija.

3. Ako nisu mogli postići konsenzus, OPS-ovi koji odlučuju o prijedlozima odredaba i uvjeta ili metodologija u skladu s člankom 5. stavkom 2. donose odluku kvalificiranom većinom. Za kvalificiranu većinu za prijedloge u skladu s člankom 5. stavkom 2. potrebna je većina:

- (a) OPS-ova koji predstavljaju najmanje 55 % država članica; i
- (b) OPS-ova koji predstavljaju države članice koje obuhvaćaju najmanje 65 % stanovništva Unije.

Blokirajuća manjina za odluke u skladu s člankom 5. stavkom 2. mora uključivati OPS-ove koji predstavljaju barem četiri države članice, a ako se ta manjina ne postigne, smatra se da je postignuta kvalificirana većina.

4. Ako nisu mogli postići konsenzus, a predmetna regija obuhvaća više od pet država članica, OPS-ovi koji odlučuju o prijedlozima odredaba i uvjeta ili metodologija u skladu s člankom 5. stavkom 3. donose odluku kvalificiranom većinom. Za kvalificiranu većinu za prijedloge u skladu s člankom 5. stavkom 3. potrebna je većina:

- (a) OPS-ova koji predstavljaju najmanje 72 % tih država članica; i
- (b) OPS-ova koji predstavljaju države članice koje obuhvaćaju najmanje 65 % stanovništva predmetnog područja.

Blokirajuća manjina za odluke u skladu s člankom 5. stavkom 3. mora uključivati barem minimalni broj OPS-ova koji predstavljaju više od 35 % stanovništva uključenih država članica, uz OPS-ove koji predstavljaju barem jednu dodatnu predmetnu državu članicu, a ako se ta manjina ne postigne, smatra se da je postignuta kvalificirana većina.

5. OPS-ovi koji odlučuju o prijedlozima odredaba i uvjeta ili metodologija u skladu s člankom 5. stavkom 3. koje se odnose na regije koje obuhvaćaju najviše pet država članica odlučuju na temelju jednoglasne suglasnosti.

6. Za odluke OPS-ova na temelju stavaka 3. i 4. dodjeljuje se jedan glas po državi članici. Ako na državnom području države članice postoji više OPS-ova, država članica raspodjeljuje glasačke ovlasti među OPS-ovima.

7. Ako OPS-ovi ne podnesu prijedlog odredaba i uvjeta ili metodologija mjerodavnim regulatornim tijelima u rokovima određenima u ovoj Uredbi, mjerodavnim regulatornim tijelima i Agenciji moraju dostaviti relevantne nacрте odredaba i uvjeta ili metodologija te im objasniti zašto dogovor nije postignut. Agencija mora obavijestiti Komisiju te, na zahtjev Komisije, u suradnji s mjerodavnim regulatornim tijelima istražiti razloge za nepodnošenje te o njima obavješćuje Komisiju. Komisija mora poduzeti odgovarajuće korake kako bi omogućila donošenje potrebnih odredaba i uvjeta ili metodologija u roku od četiri mjeseca od primitka informacija od Agencije.

Članak 5.

Odobravanje odredaba i uvjeta ili metodologija OPS-ova

1. U skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ svako mjerodavno regulatorno tijelo odobrava odredbe i uvjete ili metodologije koje izrade OPS-ovi na temelju stavaka 2., 3. i 4.

2. Prijedlozi sljedećih odredaba i uvjeta ili metodologija podliježu odobrenju svih regulatornih tijela:

- (a) okviri za uspostavljanje europskih platformi u skladu s člankom 20. stavkom 1., člankom 21. stavkom 1. i člankom 22. stavkom 1.;
- (b) izmjene okvirâ za uspostavljanje europskih platformi u skladu s člankom 20. stavkom 5. i člankom 21. stavkom 5.;
- (c) standardni proizvodi za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava u skladu s člankom 25. stavkom 2.;
- (d) metodologija razvrstavanja u svrhu aktivacije ponuda energije uravnoteženja u skladu s člankom 29. stavkom 3.;
- (e) procjena mogućeg povećanja minimalne količine u ponudama energije uravnoteženja koje se šalju na europske platforme u skladu s člankom 29. stavkom 11.;
- (f) metodologije za određivanje cijene energije uravnoteženja i prekozonskog kapaciteta koji se upotrebljava za razmjenu energije uravnoteženja ili provođenje postupka razmjene odstupanja u skladu s člankom 30. stavcima 1. i 5.;
- (g) usklađivanje metodologije za postupak dodjele prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi u skladu s člankom 38. stavkom 3.;

- (h) metodologija suoptimiranog postupka dodjele prekozonskog kapaciteta u skladu s člankom 40. stavkom 1.;
- (i) pravila obračuna OPS-OPS za planiranu razmjenu energije u skladu s člankom 50. stavkom 1.;
- (j) usklađivanje glavnih obilježja obračuna odstupanja u skladu s člankom 52. stavkom 2.,

a država članica o prijedlozima može dostaviti svoje mišljenje odgovarajućem regulatornom tijelu.

3. Prijedlozi sljedećih odredaba i uvjeta ili metodologija podliježu odobrenju svih regulatornih tijela predmetne regije:

- (a) okvir za uspostavljanje europske platforme za zamjenske rezerve u skladu s člankom 19. stavkom 1. za zemljopisno područje koje obuhvaća sve OPS-ove koji provode proces ponovnog osiguravanja rezerve u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485;
- (b) uspostavljanje zajedničkih i usklađenih pravila i procesa za razmjenu i nabavu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava u skladu s člankom 33. stavkom 1. za zemljopisno područje koje obuhvaća najmanje dva OPS-a koji razmjenjuju ili zajednički žele razmjenjivati taj kapacitet;
- (c) metodologija izračunavanja vjerojatnosti raspoloživog prekozonskog kapaciteta nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona u skladu s člankom 33. stavkom 6. za zemljopisno područje koje obuhvaća OPS-ove koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava;
- (d) izuzeće kojim se omogućuje da se pružateljima usluge uravnoteženja ne dopusti prenošenje obveza pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava u skladu s člankom 34. stavkom 1. za zemljopisno područje na kojem je provedena nabava tog kapaciteta;
- (e) primjena modela OPS-PUU u skladu s člankom 35. stavkom 1. u zemljopisnom području koje obuhvaća najmanje dva OPS-a;
- (f) metodologija proračuna prekozonskog kapaciteta za svaku regiju za proračun kapaciteta u skladu s člankom 37. stavkom 3.;
- (g) primjena postupka dodjele prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi u skladu s člankom 38. stavkom 1. u zemljopisnom području koje obuhvaća najmanje dva OPS-a;
- (h) metodologija tržišno utemeljenog postupka dodjele prekozonskog kapaciteta u skladu s člankom 41. stavkom 1. za svaku regiju za proračun kapaciteta;
- (i) metodologija za postupak dodjele prekozonskog kapaciteta na temelju analize ekonomske učinkovitosti i popis svih pojedinačnih dodjela prekozonskog kapaciteta na temelju analize ekonomske učinkovitosti u skladu s člankom 42. stavcima 1. i 5. za svaku regiju za proračun kapaciteta;
- (j) pravila obračuna OPS-OPS za planiranu razmjenu energije u skladu s člankom 50. stavkom 3. za zemljopisno područje koje obuhvaća sve OPS-ove koji planirano razmjenjuju energiju unutar sinkronog područja;
- (k) pravila obračuna OPS-OPS za planiranu razmjenu energije u skladu s člankom 50. stavkom 4. za zemljopisno područje koje obuhvaća sve asinkrono priključene OPS-ove koji planirano razmjenjuju energiju;
- (l) pravila obračuna OPS-OPS za neplaniranu razmjenu energije u skladu s člankom 51. stavkom 1. za svako sinkrono područje;
- (m) pravila obračuna OPS-OPS za neplaniranu razmjenu energije u skladu s člankom 51. stavkom 2. za zemljopisno područje koje obuhvaća sve asinkrono priključene OPS-ove;
- (n) izuzeće na razini sinkronog područja od usklađivanja razdoblja obračuna odstupanja u skladu s člankom 53. stavkom 2.;
- (o) načela za algoritme za uravnoteženje u skladu s člankom 58. stavkom 3. za zemljopisno područje koje obuhvaća najmanje dva OPS-a koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava,

a država članica o prijedlozima može dostaviti svoje mišljenje odgovarajućem regulatornom tijelu.

4. Prijedlozi sljedećih odredaba i uvjeta ili metodologija podliježu odobrenju svakog regulatornog tijela svake predmetne države članice na pojedinačnoj osnovi:

- (a) izuzeće od obveze objavljivanja informacija o ponuđenim cijenama energije uravnoteženja ili ponuda rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje zbog sumnji u zloupotrebu tržišta u skladu s člankom 12. stavkom 4.;
- (b) prema potrebi, metodologija za raspodjelu troškova nastalih zbog mjera koje su poduzeli OPS-ovi u skladu s člankom 15 stavkom 3.;
- (c) uvjeti i odredbe što se odnose na uravnoteženje u skladu s člankom 18;

- (d) definicija i upotreba posebnih proizvoda u skladu s člankom 26. stavkom 1.;
- (e) ograničenje količine u ponudama koja se šalje na europske platforme u skladu s člankom 29. stavkom 10.;
- (f) izuzeće od obveze odvojene nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava regulacijom prema gore i regulacijom prema dolje u skladu s člankom 32. stavkom 3.;
- (g) prema potrebi, u skladu s člankom 44. stavkom 3., dodatni mehanizam obračuna za subjekte odgovorne za odstupanje, odvojen od obračuna odstupanja, koji služi za obračun troškova nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje, administrativnih troškova i drugih troškova povezanih s uravnoteženjem;
- (h) odstupanja od odredaba ove Uredbe u skladu s člankom 62. stavkom 2.;
- (i) troškovi povezani s obvezama koje su operatorima sustava ili imenovanim trećim subjektima nametnute u skladu s ovom Uredbom na temelju članka 8. stavka 1.,

a država članica o prijedlozima može dostaviti svoje mišljenje odgovarajućem regulatornom tijelu.

5. Prijedlozi odredaba i uvjeta ili metodologija moraju sadržavati predložene rokove za njihovu primjenu i opis njihova očekivanog utjecaja na ciljeve ove Uredbe. Rokovi za provedbu smiju biti najviše dvanaest mjeseci od odobrenja mjerodavnih regulatornih tijela, osim ako sva mjerodavna regulatorna tijela dogovore produljenje roka ili ako su u ovoj Uredbi određeni drukčiji rokovi. Prijedlozi odredaba i uvjeta ili metodologija koji podliježu odobrenju nekoliko ili svih regulatornih tijela podnose se Agenciji istodobno kad i regulatornim tijelima. Na zahtjev mjerodavnih regulatornih tijela Agencija u roku od tri mjeseca mora izdati mišljenje o prijedlozima odredaba i uvjeta ili metodologija.

6. Ako je za odobrenje odredaba i uvjeta ili metodologija potrebna odluka više od jednog regulatornog tijela, mjerodavna regulatorna tijela usko surađuju, razmjenjuju mišljenja i usklađeno djeluju kako bi postigla dogovor. Ako Agencija izda mišljenje, mjerodavna regulatorna tijela moraju to mišljenje uzeti u obzir. Regulatorna tijela moraju odlučiti o dostavljenim odredbama i uvjetima ili metodologijama dostavljenima u skladu sa stavcima 2. i 3. u roku od šest mjeseci nakon što mjerodavno regulatorno tijelo ili, ako je to primjenjivo, zadnje od mjerodavnih regulatornih tijela zaprimi odredbe i uvjete ili metodologije.

7. Ako mjerodavna regulatorna tijela ne postignu dogovor u roku iz stavka 6. ili na njihov zajednički zahtjev, Agencija mora donijeti odluku o podnesenim prijedlozima odredaba i uvjeta ili metodologija u roku od šest mjeseci od dana upućivanja u skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 713/2009.

8. Svaka strana može podnijeti pritužbu na nadležnog operatora sustava ili OPS-a u vezi s obvezama ili odlukama tog mjerodavnog operatora sustava ili OPS-a na temelju ove Uredbe i može je uputiti mjerodavnom regulatornom tijelu koje, djelujući u svojstvu tijela za rješavanje sporova, mora donijeti odluku u roku od dva mjeseca od primitka pritužbe. To se razdoblje može produljiti za još dva mjeseca ako mjerodavno regulatorno tijelo zatraži dodatne informacije. Taj se produljeni rok može dodatno produljiti uz suglasnost podnositelja pritužbe. Sve dok se ne ukine zbog žalbe odluka je mjerodavnog regulatornog tijela obvezujuća.

Članak 6.

Izmjene odredaba i uvjeta ili metodologija OPS-ova

1. Ako regulatorno tijelo ili nekoliko regulatornih tijela u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ zahtijeva izmjenu radi poboljšanja odredaba i uvjeta ili metodologija podnesenih u skladu s člankom 5. stavcima 2., 3. i 4., mjerodavni OPS-ovi moraju podnijeti prijedlog izmijenjenih odredaba i uvjeta ili metodologija na odobrenje u roku od dva mjeseca nakon zahtjeva mjerodavnih regulatornih tijela. Mjerodavna regulatorna tijela odlučuju o izmijenjenim odredbama i uvjetima ili metodologijama u roku od dva mjeseca nakon njihova podnošenja.

2. Ako mjerodavna regulatorna tijela ne postignu dogovor o odredbama i uvjetima ili metodologijama u roku od dva mjeseca, ili na njihov zajednički zahtjev, Agencija mora donijeti odluku o izmijenjenim odredbama i uvjetima ili metodologijama u roku od šest mjeseci u skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 713/2009. Ako nadležni OPS-ovi ne podnesu prijedlog izmijenjenih odredaba i uvjeta ili metodologija, primjenjuje se postupak iz članka 4.

3. OPS-ovi odgovorni za izradu prijedloga odredaba i uvjeta ili metodologija ili regulatorna tijela odgovorna za njihovo donošenje u skladu s člankom 5. stavcima 2., 3. i 4. mogu zatražiti izmjenu tih odredaba i uvjeta ili metodologija. Prijedlozi za izmjenu odredaba i uvjeta ili metodologija podnose se na javno savjetovanje u skladu s postupkom iz članka 10. i odobravaju u skladu s postupkom iz članaka 4. i 5.

*Članak 7.***Objava odredaba i uvjeta ili metodologija na internetu**

OPS-ovi odgovorni za utvrđivanje odredaba i uvjeta ili metodologija u skladu s ovom Uredbom objavljuju ih na internetu nakon odobrenja mjerodavnih regulatornih tijela ili, ako takvo odobrenje nije potrebno, nakon njihova utvrđivanja, osim ako se te informacije smatraju povjerljivima u skladu s člankom 11.

*Članak 8.***Naknada troškova**

1. Troškove povezani s obvezama nametnutima operatorima sustava ili trećim subjektima u skladu s ovom Uredbom procjenjuju mjerodavna regulatorna tijela u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ.
2. Troškovi koje mjerodavno regulatorno tijelo smatra razumnima, učinkovitima i razmjernima nadoknađuju se mrežnim tarifama ili drugim odgovarajućim mehanizmima, kako odrede mjerodavna regulatorna tijela.
3. Ako to zahtijevaju mjerodavna regulatorna tijela, operatori sustava ili imenovani subjekti moraju u roku od tri mjeseca od zahtjeva dostaviti informacije potrebne da se olakša procjena nastalih troškova.
4. Sve troškove sudionika na tržištu nastale pri ispunjavanju zahtjeva ove Uredbe snose ti sudionici na tržištu.

*Članak 9.***Sudjelovanje dionika**

Agencija, u uskoj suradnji s ENTSO-E-om, organizira sudjelovanje dionika u pogledu tržišta uravnoteženja i drugih aspekata provedbe ove Uredbe. To sudjelovanje obuhvaća redovite sastanke s dionicima radi identificiranja problema i predlaganja poboljšanja u vezi sa integracijom tržišta uravnoteženja.

*Članak 10.***Javno savjetovanje**

1. OPS-ovi odgovorni za podnošenje prijedloga odredaba i uvjeta ili metodologija ili njihovih izmjena u skladu s ovom Uredbom savjetuju se najmanje jedan mjesec s dionicima, uključujući relevantna tijela svake države članice, o nacrtu prijedloga odredaba i uvjeta ili metodologija te drugih provedbenih mjera.
2. Savjetovanje mora trajati najmanje mjesec dana, osim ako je riječ o nacrtima prijedloga u skladu s člankom 5. stavkom 2. točkama od (a) do (h) i (j), u kom slučaju savjetovanje mora trajati najmanje dva mjeseca.
3. Javno savjetovanje na europskoj razini mora se provesti barem za prijedloge u skladu s člankom 5. stavkom 2. točkama od (a) do (h) i (j).
4. Javno savjetovanje na predmetnoj regionalnoj razini mora se provesti barem za prijedloge u skladu s člankom 5. stavkom 3. točkama od (a) do (i), (n) i (o).
5. Javno savjetovanje u svakoj predmetnoj državi članici mora se provesti barem za prijedloge u skladu s člankom 5. stavkom 4. točkama od (a) do (g) i (i).
6. OPS-ovi odgovorni za prijedloge odredaba i uvjeta ili metodologija moraju razmotriti stajališta dionika proizišla iz savjetovanja provedenih u skladu sa stavcima od 2. do 5. prije nego što te prijedloge podnesu na regulatorno odobrenje. U svim se slučajevima zajedno s podneskom prijedloga daje utemeljeno obrazloženje za uvrštavanje ili neuvrštavanje stajališta proizišlih iz savjetovanja koje se pravodobno objavljuje, prije objave prijedloga odredaba i uvjeta ili metodologija ili istodobno s njom.

*Članak 11.***Obveze u pogledu povjerljivosti**

1. Sve povjerljive informacije koje su primljene, razmijenjene ili prosljeđene u skladu s ovom Uredbom podliježu uvjetima čuvanja profesionalne tajne koji su navedeni u stavcima 2., 3. i 4.

2. Obveza čuvanja poslovne tajne primjenjuje se na sve osobe na koje se primjenjuju odredbe ove Uredbe.
3. Povjerljive informacije koje osobe ili regulatorna tijela iz stavka 2. prime tijekom obavljanja svojih dužnosti ne smiju se otkriti ni jednoj drugoj osobi ni tijelu, ne dovodeći pritom u pitanje slučajeve obuhvaćene nacionalnim pravom, ostalim odredbama ove Uredbe ili drugim relevantnim zakonodavstvom Unije.
4. Ne dovodeći u pitanje slučajeve obuhvaćene nacionalnim pravom ili pravom Unije, regulatorna tijela, tijela ili osobe koji primaju povjerljive informacije u skladu s ovom Uredbom mogu se njima koristiti samo za potrebe obavljanja svojih dužnosti u skladu s ovom Uredbom, osim ako postoji pisano dopuštenje izvornog vlasnika podataka.

Članak 12.

Objavljivanje informacija

1. Svi subjekti iz članka 1. stavka 2. moraju dostavljati OPS-u sve relevantne informacije kako bi ispunili svoje obveze utvrđene u stavcima od 3. do 5.
2. Svi subjekti iz članka 1. stavka 2. osiguravaju da se informacije iz stavaka od 3. do 5. objavljuju pravovremeno i u obliku koji neće stvarno ili potencijalno povećati ili narušiti konkurentnost ni jednog pojedinca ili poduzeća.
3. Svaki OPS mora objaviti sljedeće informacije čim one postanu dostupne:
  - (a) informacije o trenutačnoj ravnoteži sustava na svojim područjima planiranja razmjene mora objaviti što prije, a najkasnije 30 minuta nakon stvarnog vremena;
  - (b) informacije o svim ponudama energije uravnoteženja iz svojih područja planiranja razmjene, prema potrebi anonimne, najkasnije 30 minuta nakon završetka relevantne tržišne vremenske jedinice. Informacije moraju obuhvaćati sljedeće:
    - i. vrstu proizvoda;
    - ii. razdoblje valjanosti;
    - iii. ponuđene količine;
    - iv. ponuđene cijene;
    - v. informacije o tome je li ponuda proglašena neraspoloživom;
  - (c) informacije o tome je li ponuda energije uravnoteženja pretvorena iz posebnog proizvoda ili iz integriranog sustava planiranja najkasnije 30 minuta nakon kraja relevantne tržišne vremenske jedinice;
  - (d) informacije o tome kako su ponude energije uravnoteženja iz posebnih proizvoda ili integriranog procesa planiranja pretvorene u ponude energije uravnoteženja iz standardnih proizvoda najkasnije 30 minuta nakon kraja relevantne tržišne vremenske jedinice;
  - (e) zbirne informacije o ponudama energije uravnoteženja najkasnije 30 minuta nakon kraja relevantne tržišne vremenske jedinice, a koje moraju obuhvaćati:
    - i. ukupnu količinu iz ponuđenih ponuda energije uravnoteženja;
    - ii. ukupnu količinu iz ponuđenih ponuda energije uravnoteženja raščlanjenu po vrstama rezervi;
    - iii. ukupnu količinu iz ponuđenih i aktiviranih ponuda energije uravnoteženja raščlanjenu po standardnim i posebnim proizvodima;
    - iv. količinu neraspoloživih ponuda raščlanjenu po vrstama rezervi;
  - (f) informacije, prema potrebi anonimne, o ponuđenim količinama i ponuđenim cijenama nabavljenog rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava najkasnije jedan sat nakon objavljivanja rezultata nabave ponuđačima;
  - (g) početne odredbe i uvjete što se odnose na uravnoteženje iz članka 18. najkasnije jedan mjesec prije primjene, a sve izmjene odredaba i uvjeta odmah nakon što ih odobri mjerodavno regulatorno tijelo u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ;

- (h) sljedeće informacije o dodjeli prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi u skladu s člankom 38. najkasnije 24 sata nakon dodjele i 6 sati prije upotrebe dodijeljenog prekozonskog kapaciteta:
  - i. datum i vrijeme odluke o dodjeli;
  - ii. razdoblje na koje je dodijeljen;
  - iii. dodijeljene količine;
  - iv. tržišne vrijednosti na kojima se temeljio postupak dodjele u skladu s člankom 39.;
- (i) sljedeće informacije o upotrebi dodijeljenog prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi u skladu s člankom 38. najkasnije jedan tjedan nakon upotrebe dodijeljenog prekozonskog kapaciteta:
  - i. količinu dodijeljenog i iskorištenog prekozonskog kapaciteta po tržišnoj vremenskoj jedinici;
  - ii. količinu oslobođenog prekozonskog kapaciteta za iduća razdoblja po tržišnoj vremenskoj jedinici;
  - iii. procijenjene ostvarene troškove i koristi postupka dodjele;
- (j) odobrene metodologije iz članaka 40., 41. i 42. najkasnije jedan mjesec prije njihove primjene;
- (k) opis zahtjeva za sve načinjene algoritme i njihove izmjene iz članka 58. najkasnije jedan mjesec prije njihove primjene;
- (l) zajedničko godišnje izvješće iz članka 59.

4. Ovisno o odobrenju u skladu s člankom 18. OPS može uskratiti objavu informacija o ponuđenim cijenama i količinama rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili ponudama energije uravnoteženja ako je to opravdano zbog sumnji u zloupotrebu tržišta i ne remeti djelotvorno funkcioniranje tržišta električne energije. OPS o uskraćenim objavama obavješćuje mjerodavno regulatorno tijelo najmanje jedanput na godinu u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ.

5. U roku od dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe svaki OPS mora objaviti informacije u skladu sa stavkom 3. u zajednički dogovorenom usklađenom obliku barem na platformi za transparentnost informacija uspostavljenoj u skladu s člankom 3. Uredbe Komisije (EU) br. 543/2013. U roku od četiri mjeseca od stupanja na snagu ove Uredbe ENTSO-E mora ažurirati upute za postupke iz članka 5. Uredbe Komisije (EU) br. 543/2013 i dostaviti ih Agenciji kako bi dala mišljenje, koje je dužna dati u roku od dva mjeseca.

Članak 13.

Delegiranje i dodjeljivanje dužnosti

1. OPS može delegirati bilo koju dužnost, u cjelini ili djelomično, koja mu je povjerena na temelju ove Uredbe najmanje jednoj trećoj strani ako treća strana može obavljati tu funkciju barem jednako učinkovito kao taj OPS. OPS koji delegira ostaje odgovoran za osiguravanje usklađenosti s obvezama na temelju ove Uredbe, uključujući osiguravanje pristupa informacijama koje su nužne za nadzor koji provodi mjerodavno regulatorno tijelo u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ.
2. Prije delegiranja predmetna treća strana mora OPS-u koji delegira dokazati da može obavljati dužnosti koje se delegiraju.
3. Ako se trećoj strani delegira u cijelosti ili djelomično bilo koja dužnost iz ove Uredbe, OPS koji delegira mora se prije delegiranja pobrinuti da su sklopljeni odgovarajući sporazumi o povjerljivosti u skladu s obvezama u pogledu povjerljivosti. Nakon što trećoj strani delegira u cijelosti ili djelomično bilo koju dužnost OPS koji delegira o toj odluci mora obavijestiti mjerodavno regulatorno tijelo i mora je objaviti na internetu.
4. Ne dovodeći u pitanje dužnosti povjerene OPS-ovima na temelju Direktive 2009/72/EZ, država članica ili, ako je primjenjivo, mjerodavno regulatorno tijelo može trećim stranama dodijeliti dužnosti ili obveze povjerene OPS-ovima na temelju ove Uredbe. Ta država članica ili, ako je primjenjivo, to regulatorno tijelo smije dodijeliti samo one dužnosti i obveze OPS-a koje ne zahtijevaju izravnu suradnju, zajedničko odlučivanje ili stupanje u ugovorne odnose s OPS-ovima iz drugih država članica. Predmetna treća strana mora prije dodjele dokazati državi članici ili, prema potrebi, mjerodavnom regulatornom tijelu da može obavljati dužnost koja bi joj trebala biti dodijeljena.
5. Ako država članica ili regulatorno tijelo trećoj strani dodijeli dužnosti i obveze, upućivanja na OPS-ove u ovoj Uredbi smatraju se upućivanjima na subjekt kojem su dodijeljene. Mjerodavno regulatorno tijelo mora osigurati nadzor nad tim subjektom s obzirom na dodijeljene dužnosti i obveze.

GLAVA II.

TRŽIŠTE ELEKTRIČNE ENERGIJE URAVNOTEŽENJA

POGLAVLJE 1.

Uloge i odgovornosti

Članak 14.

Uloga OPS-ova

1. Svaki je OPS odgovoran za nabavu usluga uravnoteženja od pružatelja usluge uravnoteženja radi osiguravanja pogonske sigurnosti.
2. Svaki OPS primjenjuje samostalni dispečerski model za utvrđivanje rasporeda proizvodnje i potrošnje. OPS-ovi koji primjenjuju središnji dispečerski model u trenutku stupanja na snagu ove Uredbe moraju to u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ prijaviti mjerodavnom regulatornom tijelu kako bi nastavili primjenjivati središnji dispečerski model za utvrđivanje rasporeda proizvodnje i potrošnje. Mjerodavno regulatorno tijelo provjerava jesu li dužnosti i odgovornosti OPS-a u skladu s definicijom iz članka 2. stavka 18.

Članak 15.

Suradnja s ODS-ovima

1. ODS-ovi, OPS-ovi, pružatelji usluge uravnoteženja i subjekti odgovorni za odstupanje surađuju kako bi se osiguralo učinkovite i djelotvorno uravnoteženje.
2. Svaki ODS mora pravodobno dostaviti priključnom OPS-u sve informacije potrebne za obračun odstupanja u skladu s uvjetima i odredbama za uravnoteženje iz članka 18.
3. Svaki OPS može zajednički s ODS-ovima s priključenim pružateljem rezerve na regulacijskom području OPS-a razraditi metodologiju za raspodjelu troškova nastalih zbog radnji ODS-ova u skladu s člankom 182. stavcima 4. i 5. Uredbe Komisije (EU) 2017/1485. Metodologijom se mora osigurati pravedna raspodjela troškova uzimajući u obzir odgovornosti uključenih strana.
4. ODS-ovi moraju obavijestiti priključne OPS-ove o svim ograničenjima određenima u skladu s člankom 182. stavcima 4. i 5. Uredbe Komisije (EU) 2017/1485 koja mogu utjecati na zahtjeve utvrđene u ovoj Uredbi.

Članak 16.

Uloga pružatelja usluge uravnoteženja

1. Pružatelj usluge uravnoteženja mora se kvalificirati za davanje ponuda energije uravnoteženja ili ponuda rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava koje aktivira ili nabavlja priključni OPS ili, u modelu OPS-PUU, OPS ugovaratelj. Uspješan završetak pretkvalifikacijskog postupka, koji je odgovornost priključnog OPS-a i koji se izvodi u skladu s člancima 159. i 162. Uredbe (EU) 2017/1485, smatra se preduvjetom uspješnog prolaska kvalifikacijskog procesa za pružatelja usluge uravnoteženja u skladu s ovom Uredbom.
2. Svaki pružatelj usluge uravnoteženja mora dostaviti priključnom OPS-u svoje ponude rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava koje utječu na najmanje jednog subjekta odgovornog za odstupanje.
3. Svaki pružatelj usluge uravnoteženja koji sudjeluje u nabavi rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava podnosi i ima pravo ažurirati svoje ponude tog kapaciteta prije vremena zatvaranja procesa nabave.
4. Svaki pružatelj usluge uravnoteženja s ugovorom za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava dostavlja svojem priključnom OPS-u ponude energije uravnoteženja ili ponude unutar integriranog sustava planiranja koje odgovaraju količini, proizvodima i drugim zahtjevima utvrđenima u ugovoru o rezerviranom kapacitetu za uravnoteženje sustava.
5. Svaki pružatelj usluge uravnoteženja ima pravo dostavljati svojem priključnom OPS-u ponude energije uravnoteženja iz standardnih ili posebnih proizvoda ili ponude unutar integriranog sustava planiranja za koje je prošao pretkvalifikacijski postupak u skladu s člancima 159. i 162. Uredbe (EU) 2017/1485.

6. Cijena ponuda energije uravnoteženja ili ponuda unutar integriranog sustava planiranja iz standardnih i posebnih proizvoda u skladu sa stavkom 4. ne smije biti unaprijed određena u ugovoru o rezerviranom kapacitetu za uravnoteženje sustava. OPS može predložiti izuzeće od tog pravila u prijedlogu uvjeta i odredaba u pogledu organizacije uravnoteženja u skladu s člankom 18. Takvo se izuzeće primjenjuje samo na posebne proizvode u skladu s člankom 26. stavkom 3. točkom (b) i prilaže mu se obrazloženje kojim se dokazuje njegova veća ekonomičnost.
7. Ponude energije uravnoteženja ili ponude unutar integriranog sustava planiranja dostavljene u skladu s člankom 4. ne smiju se diskriminirati u odnosu na ponude energije uravnoteženja ili ponude unutar integriranog sustava planiranja dostavljene u skladu s člankom 5. niti obrnuto.
8. Jedinica ili grupa za pružanje rezerve, postrojenje kupca ili treća strana i povezani subjekti odgovorni za odstupanje u skladu s člankom 18. stavkom 4. točkom (d) moraju pripadati istom području planiranja razmjene za bilo koji proizvod za uravnoteženje energije ili rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava.

Članak 17.

Uloga subjekata odgovornih za odstupanje

1. Svaki subjekt odgovoran za odstupanje nastoji u stvarnom vremenu održavati ravnotežu ili pomagati da elektroenergetski sustav bude uravnotežen. Podrobni zahtjevi koji se odnose na tu obvezu definiraju se u prijedlozima uvjeta i odredaba u pogledu organizacije uravnoteženja u skladu s člankom 18.
2. Svaki subjekt odgovoran za odstupanje financijski je odgovoran za odstupanja za koja se provodi obračun s priključnim OPS-om.
3. Svaki subjekt odgovoran za odstupanje može prije vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona mijenjati rasporede potrebne za izračunavanje svoje pozicije u skladu s člankom 54. OPS-ovi koji primjenjuju središnji dispečerski model mogu utvrditi posebne uvjete i posebna pravila za mijenjanje rasporeda subjekta odgovornog za odstupanje u uvjetima i odredbama u pogledu organizacije uravnoteženja u skladu s člankom 18.
4. Nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona svaki subjekt odgovoran za odstupanje može u skladu s pravilima utvrđenima u uvjetima i odredbama u pogledu organizacije uravnoteženja u skladu s člankom 18. mijenjati unutarnje komercijalne rasporede potrebne za izračunavanje svoje pozicije u skladu s člankom 54.

Članak 18.

Uvjeti i odredbe za uravnoteženje

1. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe i za sva područja planiranja razmjene pojedine države članice OPS-ovi te države članice moraju sastaviti prijedlog:
  - (a) uvjeta i odredaba za pružatelje usluge uravnoteženja;
  - (b) uvjeta i odredaba za subjekte odgovorne za odstupanje.Ako LFC područje čini više od jednog OPS-a, svi OPS-ovi tog LFC područja smiju sastaviti zajednički prijedlog koji podliježe odobrenju mjerodavnih regulatornih tijela.
2. Uvjetima i odredbama u skladu sa stavkom 1. moraju se obuhvatiti i pravila za suspenziju i ponovno pokretanje tržišnih aktivnosti u skladu s člankom 36. Uredbe Komisije (EU) 2017/2196 te pravila obračuna u slučaju suspenzije tržišta u skladu s člankom 39. Uredbe Komisije (EU) 2017/2196 nakon odobrenja u skladu s člankom 4. Uredbe Komisije (EU) 2017/2196.
3. Pri izradi prijedloga uvjeta i odredaba za pružatelje usluge uravnoteženja i subjekte odgovorne za odstupanje svaki OPS mora:
  - (a) koordinirati se s OPS-ovima i ODS-ovima koji mogu biti zahvaćeni tim uvjetima i odredbama;
  - (b) poštovati okvire za uspostavu europskih platforma za razmjenu energije uravnoteženja i proces razmjene odstupanja u skladu s člancima od 19. do 22.;
  - (c) uključivati druge ODS-ove i dionike u cijeli proces izrade prijedloga i uzimati u obzir njihova stajališta ne dovodeći u pitanje javno savjetovanje u skladu s člankom 10.

4. Uvjetima i odredbama za pružatelje usluge uravnoteženja mora se:
  - (a) definirati razumne i opravdane zahtjeve za pružatelje usluga uravnoteženja;
  - (b) omogućiti agregiranje postrojenja kupca, postrojenja za pohranu energije i elektrana u području planiranja razmjene radi nuđenja usluga uravnoteženja u skladu s uvjetima iz stavka 5. točke (c);
  - (c) omogućiti vlasnicima postrojenja kupca, trećim stranama i vlasnicima elektrana s konvencionalnim ili obnovljivim izvorima energije te vlasnicima jedinica za pohranu energije da postanu pružatelji usluge uravnoteženja;
  - (d) zahtijevati da se svaka ponuda energije uravnoteženja od pružatelja usluge uravnoteženja dodijeli najmanje jednom subjektu odgovornom za odstupanje kako bi se omogućio izračun korekcije odstupanja u skladu s člankom 49.
5. Uvjeti i odredbe za pružatelje usluge uravnoteženja moraju sadržavati:
  - (a) pravila za kvalifikacijski postupak na temelju kojeg se postaje pružatelj usluge uravnoteženja u skladu s člankom 16.;
  - (b) pravila, zahtjeve i rokove za nabavu i prijenos rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava u skladu s člancima od 32. do 34.;
  - (c) pravila i uvjete u skladu s kojima skupovi postrojenja kupca, postrojenja za pohranu energije i elektrana u području planiranja razmjene mogu postati pružatelji usluge uravnoteženja;
  - (d) zahtjeve za podatke i informacije što se moraju dostavljati priključnom OPS-u i, prema potrebi, ODS-u s priključenim pružateljem rezervi tijekom pretkvalifikacijskog postupka i rada tržišta uravnoteženja;
  - (e) pravila i uvjete dodjele svake ponude energije uravnoteženja od pružatelja usluge uravnoteženja subjektima odgovornima za odstupanje u skladu sa stavkom 4. točkom (d);
  - (f) zahtjeve za podatke i informacije što se moraju dostavljati priključnom OPS-u i, prema potrebi, ODS-u s priključenim pružateljem rezervi radi evaluacije pružanja usluga uravnoteženja u skladu s člankom 154. stavcima 1. i 8., stavkom 158. člankom 1. točkom (e), stavkom 158. člankom 4. točkom (b), stavkom 161. člankom 1. točkom (f), stavkom 161. člankom 4. točkom (b) Uredbe (EU) 2017/1485;
  - (g) definiciju lokacije za svaki standardni i posebni proizvod uzimajući u obzir stavak 5. točku (c);
  - (h) pravila za određivanje količine energije uravnoteženja za koju se provodi obračun s pružateljem usluge uravnoteženja u skladu s člankom 45.;
  - (i) pravila za obračun pružatelja usluge uravnoteženja definirana u skladu s poglavljima 2. i 5. glave V.;
  - (j) najdulje razdoblje za finalizaciju obračuna energije uravnoteženja s pružateljem usluge uravnoteženja u skladu s člankom 45. za bilo koje razdoblje obračuna odstupanja;
  - (k) posljedice u slučaju nepoštovanja uvjeta i odredaba koje se primjenjuju na pružatelje usluge uravnoteženja.
6. Uvjeti i odredbe za subjekte odgovorne za odstupanje moraju sadržavati:
  - (a) definiciju odgovornosti za uravnoteženje za svaki priključak koja ne smije imati nikakva preklapanja ili rupe u odgovornosti koju za uravnoteženje imaju različiti sudionici na tržištu koji pružaju usluge tom priključku;
  - (b) zahtjeve koje treba ispuniti da bi se postalo subjekt odgovoran za odstupanje;
  - (c) zahtjev da svi subjekti odgovorni za odstupanje moraju biti financijski odgovorni za svoja odstupanja i da se za ta odstupanja provodi obračun s priključnim OPS-om;
  - (d) zahtjeve za podatke i informacije što se dostavljaju priključnom OPS-u radi izračunavanja odstupanja;
  - (e) pravila u skladu s kojima subjekti odgovorni za odstupanje mogu mijenjati svoje rasporede prije i nakon vremena zatvaranja trgovanja energijom na unutardnevnom tržištu u skladu s člankom 17. stavcima 3. i 4.;

- (f) pravila za obračun subjekata usluge uravnoteženja definirana u skladu s poglavljem 4. glave V.;
- (g) razgraničenje područja odstupanja u skladu s člankom 54. stavkom 2. i područja definiranja cijene odstupanja;
- (h) najdulje razdoblje za finalizaciju obračuna odstupanja sa subjektima odgovornima za odstupanje za bilo koje razdoblje obračuna odstupanja u skladu s člankom 54.;
- (i) posljedice u slučaju nepoštovanja uvjeta i odredaba koje se primjenjuju na subjekte odgovorne za odstupanje;
- (j) obvezu subjekata odgovornih za odstupanje da priključnom OPS-u jave svaku promjenu pozicije;
- (k) pravila za obračun u skladu s člancima od 52. do 55.;
- (l) ako postoje, odredbe o isključivanju odstupanja iz obračuna odstupanja ako su povezana s uvođenjem ograničenja promjena snage za ublažavanje determinističkih odstupanja frekvencije u skladu s člankom 137. stavkom 4. Uredbe (EU) 2017/1485.

7. Svaki priključni OPS može u prijedloge uvjeta i odredaba za pružatelje usluge uravnoteženja ili u prijedloge uvjeta i odredaba za subjekte odgovorne za odstupanje uvrstiti sljedeće elemente:

- (a) zahtjev pružateljima usluge uravnoteženja da dostavljaju informacije o neiskorištenom proizvodnom kapacitetu i drugim svojim resursima za uravnoteženje nakon vremena zatvaranja tržišta dan unaprijed i nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona;
- (b) ako je opravdano, zahtjev pružateljima usluge uravnoteženja da nude neiskorišteni proizvodni kapacitet ili druge resurse za uravnoteženje putem ponuda energije uravnoteženja ili ponuda unutar integriranog sustava planiranja na tržištima uravnoteženja nakon vremena zatvaranja tržišta dan unaprijed, ne dovodeći pritom u pitanje mogućnost da pružatelji usluge uravnoteženja mijenjaju ponude energije uravnoteženja prije roka za ponude energije uravnoteženja ili roka za ponude unutar integriranog sustava planiranja zbog trgovanja na unutardnevnom tržištu;
- (c) ako je opravdano, zahtjev pružateljima usluge uravnoteženja da nude neiskorišteni proizvodni kapacitet ili druge resurse za uravnoteženje putem ponuda energije uravnoteženja ili ponuda unutar integriranog sustava planiranja na tržištima uravnoteženja nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona;
- (d) specifične zahtjeve s obzirom na poziciju subjekata odgovornih za odstupanje dostavljenu nakon razdoblja tržišta dan unaprijed kako bi se osiguralo da je zbroj njihovih prekograničnih i internih tržišnih planova jednak zbroju planova fizičke proizvodnje i potrošnje, uzimajući, prema potrebi, u obzir kompenzaciju električnih gubitaka;
- (e) izuzeće od obveze objavljivanja informacija o ponuđenim cijenama energije uravnoteženja ili ponuda rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje zbog sumnji u zloupotrebu tržišta u skladu s člankom 12. stavkom 4.;
- (f) izuzeće za posebne proizvode definirane u članku 26. stavku 3. točki (b) od primjene članka 16. stavka 6. kako bi se unaprijed odredila cijena ponuda energije uravnoteženja u ugovoru o rezerviranom kapacitetu za uravnoteženje sustava;
- (g) primjenu sustava dvostrukih cijena za sva odstupanja na temelju uvjeta utvrđenih u skladu s člankom 52. stavkom 2. točkom (d) podtočkom i. te metodologiju za primjenu sustava dvostrukih cijena u skladu s člankom 52. stavkom 2. točkom (d) podtočkom ii.

8. OPS-ovi koji primjenjuju središnji dispečerski model u uvjete i odredbe za uravnoteženje moraju uvrstiti i sljedeće elemente:

- (a) rok za ponude unutar integriranog sustava planiranja u skladu s člankom 24. stavkom 5.;
- (b) pravila za ažuriranje ponuda unutar integriranog sustava planiranja nakon svakog roka za ponude unutar integriranog sustava planiranja u skladu s člankom 24. stavkom 6.;
- (c) pravila upotrebe ponuda unutar integriranog sustava planiranja prije roka za ponude energije uravnoteženja u skladu s člankom 24. stavkom 7.;
- (d) pravila za pretvaranje ponuda unutar integriranog sustava planiranja u skladu s člankom 27.

9. Svaki OPS mora unutar svojih područja planiranja razmjene pratiti ispunjavaju li sve strane zahtjeve utvrđene u uvjetima i odredbama za uravnoteženje.

POGLAVLJE 2.

Europske platforme za razmjenu energije uravnoteženja

Članak 19.

Europska platforma za razmjenu energije uravnoteženja iz zamjenskih rezervi

1. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi koji provode proces ponovnog osiguravanja rezerve u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485 moraju izraditi prijedlog provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz zamjenskih rezervi.
2. Europska platforma za razmjenu energije uravnoteženja iz zamjenskih rezervi, koju vode OPS-ovi ili subjekt koji OPS-ovi osnuju, temelji se na načelima i poslovnim procesima zajedničkog upravljanja, a čine je barem optimizacijska funkcija za aktivaciju i funkcija obračuna OPS-OPS. Na toj se europskoj platformi mora primjenjivati multilateralni model OPS-OPS sa zajedničkim listama ekonomskog prvenstva u svrhu razmjene svih ponuda energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za zamjenske rezerve, osim neraspoloživih ponuda u skladu s člankom 29. stavkom 14.
3. Prijedlogom iz stavka 1. moraju se obuhvatiti barem:
  - (a) opći projekt europske platforme;
  - (b) plan i rokove za uvođenje europske platforme;
  - (c) definiciju funkcija potrebnih za rad europske platforme;
  - (d) predložena pravila o vođenju i radu europske platforme, koja se temelje na načelu nediskriminacije i kojima se osigurava ravnopravno postupanje prema svim OPS-ovima koji su članovi te se onemogućuje da se bilo koji OPS okoristi neopravdanim ekonomskim prednostima zbog sudjelovanja u funkcijama europske platforme;
  - (e) predložena imenovanja subjekata za obavljanje funkcija definirane u prijedlogu. Ako OPS-ovi predlože imenovanje više od jednog subjekta, prijedlogom se mora dokazati i osigurati:
    - i. dosljedno dodjeljivanje funkcija subjektima koji vode europsku platformu. U prijedlogu se mora uzeti u obzir potreba za koordiniranjem različitih funkcija dodijeljenih subjektima koji vode europsku platformu;
    - ii. da se predloženim ustrojem europske platforme i raspodjelom funkcija osiguravaju učinkovito i djelotvorno upravljanje, rad i regulatorni nadzor europske platforme te podupiru ciljevi ove Uredbe;
    - iii. da postoje procesi koordinacije i odlučivanja koji omogućuju uspješno pomirenje bilo kakvih suprotstavljenih stajališta među tijelima koja vode europsku platformu;
  - (f) okvir za usklađivanje uvjeta i odredaba za uravnoteženje u skladu s člankom 18;
  - (g) detaljna načela dijeljenja zajedničkih troškova, uključujući detaljnu kategorizaciju zajedničkih troškova, u skladu s člankom 23.;
  - (h) rok za ponude energije uravnoteženja za sve standardne proizvode za zamjenske rezerve u skladu s člankom 24.;
  - (i) definicija standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja iz zamjenskih rezervi u skladu s člankom 25.;
  - (j) rok OPS-u za prosljeđivanje ponuda energije uravnoteženja u skladu s člankom 29. stavkom 13.;
  - (k) zajedničke liste ekonomskog prvenstva koje treba organizirati zajedničkom optimizacijskom funkcijom za aktivaciju u skladu s člankom 31.;
  - (l) opis algoritma za rad optimizacijske funkcije za aktivaciju za ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za zamjenske rezerve u skladu s člankom 58.
4. U roku od šest mjeseci nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz zamjenskih rezervi svi OPS-ovi koji provode proces ponovnog osiguravanja rezerve u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485 moraju imenovati predložena tijela kojima je povjereno vođenje europske platforme u skladu sa stavkom 3. točkom (e).

5. U roku od jedne godine nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz zamjenskih rezervi svi OPS-ovi koji provode proces ponovnog osiguravanja rezerve u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485 i povezani su s najmanje jednim susjednim OPS-om koji provodi taj proces moraju uvesti i pustiti u rad europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz zamjenskih rezervi. Oni putem europske platforme moraju:

- (a) davati sve ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za zamjenske rezerve;
- (b) razmjenjivati sve ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za zamjenske rezerve, osim neraspoloživih ponuda u skladu s člankom 29. stavkom 14.;
- (c) nastojati ispunjavati sve svoje potrebe za energijom uravnoteženja iz zamjenskih rezervi.

Članak 20.

Europska platforma za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom

1. U roku od jedne godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom.

2. Europska platforma za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom, koju vode OPS-ovi ili subjekt koji OPS-ovi osnuju, temelji se na načelima i poslovnim procesima zajedničkog upravljanja, a čine je barem optimizacijska funkcija za aktivaciju i funkcija obračuna OPS-OPS. Na toj se europskoj platformi mora primjenjivati multilateralni model OPS-OPS sa zajedničkim listama ekonomskog prvenstva u svrhu razmjene svih ponuda energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom, osim neraspoloživih ponuda u skladu s člankom 29. stavkom 14.

3. Prijedlogom iz stavka 1. moraju se obuhvatiti barem:

- (a) opći projekt europske platforme;
- (b) plan i rokovi za uvođenje europske platforme;
- (c) definicija funkcija potrebnih za rad europske platforme;
- (d) predložena pravila o vođenju i radu europske platforme koja se temelje na načelu nediskriminacije i kojima se osigurava ravnopravno postupanje prema svim OPS-ovima koji su članovi te se onemogućuje da bilo koji OPS iskoristi neopravdane ekonomske prednosti zbog sudjelovanja u funkcijama europske platforme;
- (e) predložena imenovanja subjekata za obavljanje funkcija definirane u prijedlogu. Ako OPS-ovi predlože imenovanje više od jednog subjekta, prijedlogom se mora dokazati i osigurati:
  - i. dosljedno dodjeljivanje funkcija subjektima koji vode europsku platformu; U prijedlogu se mora uzeti u obzir potreba za koordiniranjem različitih funkcija dodijeljenih subjektima koji vode europsku platformu;
  - ii. da se predloženim ustrojem europske platforme i raspodjelom funkcija osiguravaju učinkovito i djelotvorno upravljanje, rad i regulatorni nadzor europske platforme te podupiru ciljevi ove Uredbe;
  - iii. da postoje procesi koordinacije i odlučivanja koji omogućuju uspješno pomirenje bilo kakvih suprotstavljenih stajališta među tijelima koja vode europsku platformu;
- (f) okvir za usklađivanje uvjeta i odredaba za uravnoteženje u skladu s člankom 18.;
- (g) detaljna načela dijeljenja zajedničkih troškova, uključujući detaljnu kategorizaciju zajedničkih troškova, u skladu s člankom 23.;
- (h) rok za ponude energije uravnoteženja za sve standardne proizvode za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom u skladu s člankom 24.;
- (i) definicija standardnih proizvoda energiju uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom u skladu s člankom 25.;

- (j) rok OPS-u za prosljeđivanje ponuda energije uravnoteženja u skladu s člankom 29. stavkom 13.;
- (k) zajedničke liste ekonomskog prvenstva koje treba organizirati zajedničkom optimizacijskom funkcijom za aktivaciju u skladu s člankom 31.
- (l) opis algoritma za rad optimizacijske funkcije za aktivaciju za ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom u skladu s člankom 58.

4. U roku od šest mjeseci nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom svi OPS-ovi moraju imenovati predložena tijela kojima je povjereno vođenje europske platforme u skladu sa stavkom 3. točkom (e).

5. U roku od 18 mjeseci nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom svi OPS-ovi mogu izraditi prijedlog izmjene europske platforme za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom u skladu sa stavkom 1. Predloženim izmjenama prilaže se analiza troškova i koristi koju su proveli svi OPS-ovi u skladu s člankom 61. Prijedlog se mora prijaviti Komisiji.

6. U roku od 30 mjeseci od odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom ili ako svi OPS-ovi podnesu prijedlog za izmjenu europske platforme u skladu sa stavkom 5., u roku od 12 mjeseci od odobrenja tog prijedloga, svi OPS-ovi moraju uvesti i pustiti u rad europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom te putem nje:

- (a) davati sve ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom;
- (b) razmjenjivati sve ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom, osim neraspoloživih ponuda u skladu s člankom 29. stavkom 14.;
- (c) nastojati ispunjavati sve svoje potrebe za energijom uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom.

Članak 21.

Europska platforma za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom

1. U roku od jedne godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom.

2. Europska platforma za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom, koju vode OPS-ovi ili subjekt koji OPS-ovi osnuju, temelji se na načelima i poslovnim procesima zajedničkog upravljanja, a čine je barem optimizacijska funkcija za aktivaciju i funkcija obračuna OPS-OPS. Na toj se europskoj platformi mora primjenjivati multilateralni model OPS-OPS sa zajedničkim listama ekonomskog prvenstva u svrhu razmjene svih ponuda energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom, osim neraspoloživih ponuda u skladu s člankom 29. stavkom 14.

3. Prijedlogom iz stavka 1. moraju se obuhvatiti barem:

- (a) opći projekt europske platforme;
- (b) plan i rokovi za uvođenje europske platforme;
- (c) definicija funkcija potrebnih za rad europske platforme;
- (d) predložena pravila o vođenju i radu europske platforme koja se temelje na načelu nediskriminacije i kojima se osigurava ravnopravno postupanje prema svim OPS-ovima koji su članovi te se onemogućuje da bilo koji OPS iskoristi neopravdane ekonomske prednosti zbog sudjelovanja u funkcijama europske platforme;

- (e) predložena imenovanja subjekata za obavljanje funkcija definirane u prijedlogu. Ako OPS-ovi predlože imenovanje više od jednog subjekta, prijedlogom se mora dokazati i osigurati:
  - i. dosljedno dodjeljivanje funkcija subjektima koji vode europsku platformu; U prijedlogu se mora uzeti u obzir potreba za koordiniranjem različitih funkcija dodijeljenih subjektima koji vode europsku platformu;
  - ii. da se predloženim ustrojem europske platforme i raspodjelom funkcija osiguravaju učinkovito i djelotvorno upravljanje, rad i regulatorni nadzor europske platforme te podupiru ciljevi ove Uredbe;
  - iii. da postoje procesi koordinacije i odlučivanja koji omogućuju uspješno pomirenje bilo kakvih suprotstavljenih stajališta među tijelima koja vode europsku platformu;
- (f) okvir za usklađivanje uvjeta i odredaba za uravnoteženje u skladu s člankom 18;
- (g) detaljna načela dijeljenja zajedničkih troškova, uključujući detaljnu kategorizaciju zajedničkih troškova, u skladu s člankom 23.;
- (h) rok za ponude energije uravnoteženja za sve standardne proizvode za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom u skladu s člankom 24.;
- (i) definicija standardnih proizvoda energiju uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom u skladu s člankom 25.;
- (j) rok OPS-u za prosljeđivanje ponuda energije uravnoteženja u skladu s člankom 29. stavkom 13.;
- (k) zajedničke liste ekonomskog prvenstva koje treba organizirati zajedničkom optimizacijskom funkcijom za aktivaciju u skladu s člankom 31.;
- (l) opis algoritma za rad optimizacijske funkcije za aktivaciju za ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom u skladu s člankom 58.

4. U roku od šest mjeseci nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom svi OPS-ovi moraju imenovati predložena tijela kojima je povjereno vođenje europske platforme u skladu sa stavkom 3. točkom (e).

5. U roku od 18 mjeseci nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom svi OPS-ovi mogu izraditi prijedlog izmjene europske platforme za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom u skladu sa stavkom 1. i na temelju stavka 2. Predloženim izmjenama mora se priložiti analiza troškova i koristi koju su proveli svi OPS-ovi u skladu s člankom 61. Prijedlog se mora prijaviti Komisiji.

6. U roku od 30 mjeseci od odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom ili ako svi OPS-ovi podnesu prijedlog za izmjenu europske platforme u skladu sa stavkom 5., u roku od 12 mjeseci od odobrenja tog prijedloga, svi OPS-ovi koji provode automatski proces ponovne uspostave nazivne frekvencije u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485 moraju uvesti i pustiti u rad europsku platformu za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom te putem nje:

- (a) davati sve ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom;
- (b) razmjenjivati sve ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom, osim neraspoloživih ponuda u skladu s člankom 29. stavkom 14.;
- (c) nastojati ispunjavati sve svoje potrebe za energijom uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom.

Članak 22.

Europska platforma za proces razmjene odstupanja

1. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog provedbenog okvira za europsku platformu za proces razmjene odstupanja.

2. Europska platforma za proces razmjene odstupanja, koju vode OPS-ovi ili subjekt koji OPS-ovi osnuju, temelji se na načelima i poslovnim procesima zajedničkog upravljanja, a čine je barem funkcija procesa razmjene odstupanja i funkcija obračuna OPS-OPS. Na toj se europskoj platformi mora primjenjivati multilateralni model OPS-OPS za izvođenje procesa razmjene odstupanja.

3. Prijedlogom iz stavka 1. moraju se obuhvatiti barem:

(a) opći projekt europske platforme;

(b) plan i rokovi za uvođenje europske platforme;

(c) definicija funkcija potrebnih za rad europske platforme;

(d) predložena pravila o vođenju i radu europske platforme koja se temelje na načelu nediskriminacije i kojima se osigurava ravnopravno postupanje prema svim OPS-ovima koji su članovi te se onemogućuje da bilo koji OPS iskoristi neopravdane ekonomske prednosti zbog sudjelovanja u funkcijama europske platforme;

(e) predložena imenovanja subjekata za obavljanje funkcija definirane u prijedlogu. Ako OPS-ovi predlože imenovanje više od jednog subjekta, prijedlogom se mora dokazati i osigurati:

i. dosljedno dodjeljivanje funkcija subjektima koji vode europsku platformu; U prijedlogu se mora uzeti u obzir potreba za koordiniranjem različitih funkcija dodijeljenih subjektima koji vode europsku platformu;

ii. da se predloženim ustrojem europske platforme i raspodjelom funkcija osiguravaju učinkovito i djelotvorno upravljanje, rad i regulatorni nadzor europske platforme te podupiru ciljevi ove Uredbe;

iii. da postoje procesi koordinacije i odlučivanja koji omogućuju uspješno pomirenje bilo kakvih suprotstavljenih stajališta među tijelima koja vode europsku platformu;

(f) okvir za usklađivanje uvjeta i odredaba za uravnoteženje u skladu s člankom 18;

(g) detaljna načela dijeljenja zajedničkih troškova, uključujući detaljnu kategorizaciju zajedničkih troškova, u skladu s člankom 23.;

(h) opis algoritma za rad funkcije procesa razmjene odstupanja u skladu s člankom 58.

4. U roku od šest mjeseci nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za proces razmjene odstupanja svi OPS-ovi moraju imenovati predložena tijela kojima je povjereno vođenje europske platforme u skladu sa stavkom 3. točkom (e).

5. U roku od jedne godine nakon odobrenja prijedloga provedbenog okvira za europsku platformu za proces razmjene odstupanja svi OPS-ovi koji provode proces ponovne uspostave nazivne frekvencije u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485 moraju uvesti i pustiti u rad europsku platformu za proces razmjene odstupanja. Oni tu europsku platformu moraju upotrebljavati za izvođenje procesa razmjene odstupanja, barem za sinkrono područje kontinentalne Europe.

Članak 23.

Raspodjela troškova među OPS-ovima u različitim državama članicama

1. Svi OPS-ovi dostavljaju godišnje izvješće mjerodavnim regulatornim tijelima u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ u kojem su detaljno objašnjeni troškovi uspostave, promjena i vođenja europskih platforma u skladu s člancima od 19. do 22. Agencija objavljuje to izvješće i pritom uzima u obzir osjetljive poslovne informacije.

2. Troškovi iz stavka 1. moraju se raščlaniti na:

(a) zajedničke troškove proizišle iz koordiniranih aktivnosti svih OPS-ova koji sudjeluju na pojedinim platformama;

(b) regionalne troškove proizišle iz aktivnosti nekoliko, no ne svih, OPS-ova koji sudjeluju na pojedinim platformama;

(c) nacionalne troškove proizišle iz aktivnosti OPS-ova u određenoj državi članici koji sudjeluju na pojedinim platformama;

3. Zajedničke troškove iz stavka 2. točke (a) dijele OPS-ovi u državama članicama i trećim zemljama što sudjeluju na europskim platformama. Iznos koji trebaju platiti OPS-ovi u svakoj državi članici i, ako je primjenjivo, trećoj zemlji izračunava se tako da se jedna osmina zajedničkog troška podijeli jednako među svim državama članicama i trećim zemljama, pet osmina podijeli se među svim državama članicama i trećim zemljama proporcionalno njihovoj potrošnji, a dvije osmine podijele se jednako među OPS-ovima koji sudjeluju na platformama u skladu sa stavkom 2. točkom (a). Udio države članice u troškovima snose OPS-ovi koji posluje na državnom području te države članice. Ako u državi članici posluje nekoliko OPS-ova, udio države članice u troškovima raspodjeljuje se na te OPS-ove proporcionalno potrošnji u njihovim regulacijskim područjima.

4. Kako bi se uzele u obzir promjene zajedničkih troškova ili promjene u pogledu OPS-ova koji sudjeluju na platformama, proračun zajedničkih troškova redovito se prilagođava.

5. OPS-ovi koji surađuju u određenoj regiji zajednički se dogovaraju o prijedlogu raspodjele regionalnih troškova u skladu sa stavkom 2. točkom (b). Prijedlog zatim pojedinačno odobravaju mjerodavna regulatorna tijela svih država članica i, ako je primjenjivo, trećih zemalja u regiji. Alternativno, OPS-ovi koji surađuju u određenoj regiji mogu primjenjivati aranžmane raspodjele troškova utvrđene u stavku 3.

6. Načela raspodjele troškova primjenjuju se na troškove uspostavljanja, mijenjanja i vođenja europskih platformi od odobrenja prijedloga odgovarajućih provedbenih okvira u skladu s člankom 19. stavkom 1., člankom 20. stavkom 1., člankom 21. stavkom 1. te člankom 22. stavkom 1. Ako se u provedbenim okvirima predloži da postojeći projekti prerastu u europsku platformu, svi OPS-ovi koji sudjeluju u postojećim projektima mogu predložiti da se udio troškova koji su nastali prije odobrenja prijedloga provedbenih okvira, a izravno su povezani s razvojem i uvođenjem tog projekta te ocijenjeni razumnima, učinkovitima i razmjernima, smatra dijelom zajedničkih troškova u skladu sa stavkom 2. točkom (a).

Članak 24.

Rok za ponude energije uravnoteženja

1. U okviru prijedloga u skladu s člancima od 19. do 21. svi OPS-ovi moraju uskladiti rok za ponude energije uravnoteženja za standardne usluge na razini Unije i to barem za sljedeće procese:

- (a) zamjenske rezerve;
- (b) rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom;
- (c) rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom;

2. Rokovi za ponude energije uravnoteženja:

- (a) moraju biti što bliži stvarnom vremenu;
- (b) ne smiju istjecati prije vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona;
- (c) osigurati dovoljno vremena za potrebne procese uravnoteženja.

3. Nakon isteka roka za ponude energije uravnoteženja pružatelji usluge uravnoteženja ne smiju davati ili ažurirati ponude energije uravnoteženja.

4. Nakon isteka roka za ponude energije uravnoteženja pružatelji usluge uravnoteženja bez nepotrebnog odgađanja izvješćuju priključnog OPS-a o svakoj količini iz neraspoloživih ponuda energije za uravnoteženje u skladu s člankom 158. stavkom 4. točkom (b) i člankom 161. stavkom 4. točkom (b). Uredbe (EU) 2017/1485. Ako pružatelj usluge uravnoteženja ima mjesto priključenja na ODS-a i ako to zahtijeva ODS, on bez nepotrebnog odgađanja obavješćuje i ODS-a o svim neraspoloživim količinama ponuđene energije uravnoteženja.

5. U roku od dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe svaki OPS koji primjenjuje središnji dispeterski model mora odrediti barem jedan rok za ponude unutar integriranog sustava planiranja koji:

- (a) mora pružateljima usluge uravnoteženja omogućiti da ažuriraju ponude unutar integriranog sustava planiranja što je moguće bliže stvarnom vremenu;
- (b) smije biti najviše osam sati prije stvarnog vremena;
- (c) mora biti prije roka OPS-u za prosljeđivanje ponuda energije uravnoteženja.

6. Nakon isteka svakog roka za ponude unutar integriranog sustava planiranja te se ponude smiju mijenjati samo u skladu s pravilima koja odredi priključni OPS u uvjetima i odredbama za pružatelje usluge uravnoteženja utvrđenima u skladu s člankom 18. Ta se pravila moraju uvesti prije nego što se priključni OPS uključi u bilo kakve procese za razmjenu energije uravnoteženja i njima se pružateljima usluge uravnoteženja mora omogućiti da, u mjeri u kojoj je to moguće, ažuriraju ponude unutar integriranog sustava planiranja do vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona, a da se pritom osigurava:

- (a) ekonomska učinkovitost integriranog sustava planiranja;
- (b) pogonska sigurnost;
- (c) dosljednost u svim iteracijama integriranog sustava planiranja;
- (d) pošteno i jednako postupanje prema svim pružateljima usluge uravnoteženja u području planiranja razmjene;
- (e) da nema nikakvog nepovoljnog učinka na integrirani sustav planiranja.

7. Svaki OPS koji primjenjuje središnji dispečerski model utvrđuje pravila za upotrebu ponuda unutar integriranog sustava planiranja prije roka za ponude energije uravnoteženja u skladu s člankom 18. stavkom 8. točkom (c) kako bi se:

- (a) osiguralo da OPS ispunjava svoje zahtjeve u pogledu kapaciteta rezerve u stvarnom vremenu;
- (b) osigurali dovoljni resursi za uklanjanje unutarnjih zagušenja;
- (c) osigurala mogućnost izvedivog dispečiranja elektrana i postrojenja kupca u stvarnom vremenu.

Članak 25.

Zahtjevi za standardne proizvode

1. Standardni proizvodi za energiju uravnoteženja razvijaju se u okviru prijedloga za provedbene okvire za europske platforme u skladu s člancima od 19. do 21. Nakon odobrenja pojedinog provedbenog okvira, a najkasnije od trenutka kad se počne koristiti europskom platformom o kojoj je riječ, OPS mora upotrebljavati samo standardne i, ako je to opravdano, posebne proizvode energije uravnoteženja radi održavanja ravnoteže sustava u skladu s člancima 127., 157. i 160. Uredbe (EU) 2017/1485.

2. U roku od dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog popisa standardnih proizvoda za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenske rezerve.

3. Najmanje svake dvije godine svi OPS-ovi preispituju popis standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja i rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava. Pri preispitivanju standardnih proizvoda u obzir se uzimaju:

- (a) ciljevi iz članka 3. stavka 1.;
- (b) ako je primjenjivo, predložene promjene popisa standardnih proizvoda i broj zajedničkih lista ekonomskog prvenstva u skladu s člankom 31. stavkom 2.;
- (c) indikatori uspješnosti iz članka 59. stavka 4.

4. U popisu standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja i rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava mogu se utvrditi, među ostalim, sljedeće karakteristike ponude standardnog proizvoda:

- (a) vrijeme pripreme;
- (b) razdoblje promjene snage;
- (c) vrijeme do pune aktivacije;
- (d) minimalna i maksimalna količina;
- (e) vrijeme deaktivacije;
- (f) najkraće i najdulje trajanje vremena isporuke;
- (g) razdoblje valjanosti;
- (h) način aktivacije.

5. U popisu standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja i rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava moraju se utvrditi barem sljedeće promjenjive karakteristike koje određuju pružatelji usluge uravnoteženja tijekom pretkvalifikacije ili pri davanju ponude standardnog proizvoda:

- (a) cijena ponude;
- (b) djeljivost;
- (c) lokacija;
- (d) najkraće vrijeme između kraja vremena deaktivacije i sljedeće aktivacije.

6. Standardnim proizvodima za energiju uravnoteženja i rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava mora se:

- (a) osiguravati učinkovita standardizacija, poticati prekogranična konkurencija i likvidnost te izbjegavati nepotrebno cjepljanje tržišta;
- (b) vlasnicima postrojenja kupca, trećim stranama i vlasnicima elektrana s obnovljivim izvorima energije te vlasnicima jedinica za pohranu energije olakšati sudjelovanje u svojstvu pružatelja usluge uravnoteženja.

Članak 26.

Zahtjevi za posebne proizvode

1. Nakon odobrenja provedbenog okvira za europske platforme u skladu s člancima od 19. do 21. svaki OPS može izraditi prijedlog za definiranje i upotrebu posebnih proizvoda za energiju uravnoteženja i rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava. Tim se prijedlogom obuhvaćaju najmanje:

- (a) definicija posebnih proizvoda i razdoblje u kojem će se koristiti;
- (b) dokaz da standardni proizvodi nisu dovoljni da se osigura pogonska sigurnost i učinkovito održi ravnoteža sustava ili dokaz da određeni resursi za uravnoteženje ne mogu sudjelovati na tržištu uravnoteženja u okviru standardnih proizvoda;
- (c) opis mjera predloženih za minimiranje upotrebe posebnih proizvoda ovisno o ekonomskoj učinkovitosti;
- (d) ako je primjenjivo, pravila za pretvaranje ponude energije uravnoteženja iz posebnih proizvoda u ponude energije uravnoteženja iz standardnih proizvoda;
- (e) ako je primjenjivo, informacije o postupku pretvaranja ponuda energije uravnoteženja iz posebnih proizvoda u ponude energije uravnoteženja iz standardnih proizvoda i informacije na kojoj će se zajedničkoj listi ekonomskog prvenstva pretvorba dogoditi;
- (f) dokaz da posebni proizvodi ne prouzrokuju znatne neučinkovitosti i poremećaje na tržištu uravnoteženja unutar i izvan područja planiranja razmjene.

2. Svaki OPS koji upotrebljava posebne proizvode najmanje jedanput svake dvije godine preispituje nužnost upotrebe posebnih proizvoda u skladu s kriterijima utvrđenima u stavku 1.

3. Posebni se proizvode uvode se usporedno s uvođenjem standardnih proizvoda. Nakon upotrebe posebnih proizvoda priključni OPS alternativno može:

- (a) pretvoriti ponude energije uravnoteženja iz posebnih proizvoda u ponude energije uravnoteženja iz standardnih proizvoda;
- (b) lokalno aktivirati ponude energije uravnoteženja iz posebnih proizvoda, a da ih ne razmjenjuje.

4. Pravila za pretvaranje ponuda energije uravnoteženja iz posebnih proizvoda u ponude energije uravnoteženja iz standardnih proizvoda u skladu sa stavkom 1. točkom (d):

- (a) moraju biti pravedna, transparentna i nediskriminatorna;
- (b) ne smiju stvarati prepreke razmjeni usluga uravnoteženja;
- (c) moraju osiguravati financijsku neutralnost OPS-ova.

Članak 27.

Pretvaranje ponuda u središnjem dispečerskom modelu

1. Svaki OPS koji primjenjuje središnji dispečerski model mora upotrebljavati ponude unutar integriranog sustava planiranja za razmjenu usluga uravnoteženja ili za dijeljenje rezervi.

2. Svaki OPS koji primjenjuje središnji dispečerski model upotrebljava ponude unutar integriranog sustava planiranja koje su raspoložive za upravljanje sustavom u stvarnom vremenu za pružanje usluga uravnoteženja drugim OPS-ovima, poštujući pritom ograničenja pogonske sigurnosti.
3. Svaki OPS koji primjenjuje središnji dispečerski model pretvara što je više moguće ponuda unutar integriranog sustava planiranja u skladu sa stavkom 2. u standardne proizvode, uzimajući pritom u obzir pogonsku sigurnost. Pravila za pretvaranje ponuda unutar integriranog sustava planiranja u standardne proizvode:
  - (a) moraju biti pravedna, transparentna i nediskriminatorna;
  - (b) ne smiju stvarati prepreke razmjeni usluga uravnoteženja;
  - (c) moraju osiguravati financijsku neutralnost OPS-ova.

Članak 28.

Rezervni postupci

1. Svaki se OPS mora pobrinuti da postoje rezervni postupci u slučaju neuspješno provedenih postupaka iz stavaka 2. i 3.
2. U slučaju neuspješne nabave usluga uravnoteženja priključni OPS ponavlja postupak nabave. OPS mora u najkraćem mogućem roku obavijestiti sudionike na tržištu o primjeni rezervnih postupaka.
3. U slučaju neuspješne koordinirane aktivacije energije uravnoteženja svaki OPS može odstupiti od zajedničke liste ekonomskog prvenstva i o tome što je prije moguće obavijestiti sudionike na tržištu.

GLAVA III.

NABAVA USLUGA URAVNOTEŽENJA

POGLAVLJE 1.

Energija uravnoteženja

Članak 29.

Aktivacija ponuda energije uravnoteženja sa zajedničke liste ekonomskog prvenstva

1. Radi održavanja ravnoteže sustava u skladu s člancima 127., 157. i 160. Uredbe (EU) 2017/1485, svaki OPS mora upotrebljavati troškovno učinkovite ponude energije uravnoteženja koje su dostupne za isporuku u njegovu regulatornom području na temelju zajedničkih lista ekonomskog prvenstva ili drugog modela utvrđenog u prijedlogu svih OPS-ova na temelju članka 21. stavka 5.
2. OPS-ovi ne smiju aktivirati ponude energije uravnoteženja prije odgovarajućeg roka za ponude energije uravnoteženja, osim u ugroženom normalnom pogonu ili poremećenom pogonu kad takve aktivacije pomažu ublažiti težinu tih stanja sustava i osim ako namjena ponuda nije uravnoteženje u skladu sa stavkom 3.
3. U roku od jedne godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog metodologije za klasifikaciju namjena aktivacije ponuda energije uravnoteženja. U toj se metodologiji moraju:
  - (a) opisati sve moguće namjene aktivacije ponuda energije uravnoteženja;
  - (b) definirati klasifikacijske kriterije za svaku moguću namjenu aktivacije.
4. Za svaku ponudu energije uravnoteženja sa zajedničke liste ekonomskog prvenstva koju aktivira OPS mora odrediti namjenu njezine aktivacije na temelju metodologije u skladu sa stavkom 3. Namjena aktivacije mora se javiti i mora biti vidljiva svim OPS-ovima putem optimizacijske funkcije za aktivaciju.
5. Ako aktivacija ponuda energije uravnoteženja odstupa od rezultata optimizacijske funkcije za aktivaciju, OPS mora pravodobno objaviti informacije o razlozima pojave tog odstupanja.
6. Zahtjev optimizacijske funkcije za aktivaciju da se aktivira ponuda energije uravnoteženja obvezuje OPS-a tražitelja i priključnog OPS-a da prihvate razmjenu energije uravnoteženja kao obvezujuću. Svaki priključni OPS mora se pobrinuti da se aktivira ponuda energije uravnoteženja koju izabere optimizacijska funkcija za aktivaciju. Energija uravnoteženja obračunava se u skladu s člankom 50., a između priključnog OPS-a i pružatelja usluge uravnoteženja u skladu s poglavljem 2. glave V.

7. Aktivacija ponuda energije uravnoteženja temelji se na modelu OPS-OPS sa zajedničkom listom ekonomskog prvenstva.

8. Svaki OPS dostavlja sve potrebne podatke za rad algoritma iz članka 58. stavaka 1. i 2. optimizacijskoj funkciji za aktivaciju u skladu s pravilima utvrđenima u skladu s člankom 31. stavkom 1.

9. Svaki priključni OPS dostavlja optimizacijskoj funkciji za aktivaciju sve ponude energije uravnoteženja dobivene od pružatelja usluge uravnoteženja prije roka OPS-u za prosljeđivanje ponuda energije uravnoteženja, uzimajući u obzir zahtjeve iz članaka 26. i 27. Priključni OPS ne smije mijenjati niti uskraćivati ponude energije uravnoteženja osim:

(a) ponuda energije uravnoteženja povezanih s člancima 26. i 27.;

(b) ponuda energije uravnoteženja koje su očito pogrešne i sadržavaju količinu čija isporuka nije izvediva;

(c) ponuda energije uravnoteženja koje nisu poslone na europske platforme u skladu sa stavkom 10.

10. Svaki OPS koji primjenjuje samostalni dispečerski model i posluje na području planiranja razmjene kojem je lokalno vrijeme zatvaranja unutardnevnog tržišta nakon roka za ponude energije uravnoteženja u skladu s člankom 24. mogu sastaviti prijedlog za ograničenje količine u ponudama koja se šalje na europske platforme u skladu s člancima od 19. do 21. Ponude poslone na europsku platformu uvijek moraju biti najjeftinije ponude. Taj prijedlog mora obuhvatiti:

(a) definiciju minimalne količine koja se mora poslati na europske platforme. Minimalna količina ponuda koju dostavi OPS ne smije biti manja od zbroja zahtijevanog rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava za njegov LFC blok u skladu s člancima 157. i 160. Uredbe (EU) 2017/1485 i obveza koje proizlaze iz razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi;

(b) pravila za oslobađanje ponuda koje se ne dostave na europske platforme i definiciju vremena kad zahvaćeni subjekti odgovorni za odstupanje moraju dobiti obavijest o oslobađanju njihovih ponuda.

11. Svi OPS-ovi moraju procijeniti utjecaj ograničavanja količine ponuda koje se šalju na europske platforme i funkcioniranje unutardnevnog tržišta najmanje jedanput svake dvije godine nakon što mjerodavno regulatorno tijelo odobri prijedlog iz stavka 10. Ta procjena mora sadržavati:

(a) evaluaciju minimalne količine u ponudama koja se mora proslijediti na europske platforme u skladu sa stavkom 10. točkom (a), a koju su učinili nadležni OPS-ovi;

(b) preporuku za nadležne OPS-ove koji ograničavaju ponude energije uravnoteženja.

Na temelju te procjene svi OPS-ovi moraju sastaviti prijedlog za sva regulatorna tijela o preispitivanju minimalne količine u ponudama energije uravnoteženja koja se mora proslijediti na europske platforme u skladu sa stavkom 10. točkom (a).

12. Svaki OPS tražitelj može zatražiti aktivaciju ponuda energije uravnoteženja sa zajedničke liste ekonomskog prvenstva do ukupne količine energije uravnoteženja. Ukupna količina energije uravnoteženja koju može aktivirati OPS tražitelj iz ponuda energije uravnoteženja sa zajedničke liste ekonomskog prvenstva izračunava se kao zbroj količina:

(a) ponuda energije uravnoteženja koje je dao OPS tražitelj i koje nisu rezultat dijeljenja rezervi ili razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava;

(b) ponuda energije uravnoteženja koje su dali drugi OPS-ovi kao rezultat rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava nabavljenog u ime OPS-a tražitelja;

(c) ponuda energije uravnoteženja koje su rezultat dijeljenja rezerva pod uvjetom da drugi OPS-ovi koji sudjeluju u dijeljenju rezervi nisu već zatražili aktivaciju tih dijeljenih količina.

13. Svi OPS-ovi mogu u prijedlozima provedbenih okvira za europske platforme u skladu s člancima od 19. do 21. utvrditi uvjete ili situacije u kojima se ograničenja utvrđena u stavku 12. ne primjenjuju. Ako OPS traži ponude energije uravnoteženja izvan granične vrijednosti utvrđene u stavku 12., svi drugi OPS-ovi moraju o tome biti obaviješteni.

14. Svaki OPS može ponude energije uravnoteženja koje su prosljeđene optimizacijskoj funkciji za aktivaciju proglasiti neraspoloživima za aktivaciju drugim OPS-ovima zbog toga što su ograničene zbog unutarnjeg zagušenja ili ograničenja pogonske sigurnosti unutar područja planiranje razmjene priključnog OPS-a.

Članak 30.

Određivanje cijene energije uravnoteženja i prekozonskog kapaciteta koji se upotrebljava za razmjenu energije uravnoteženja ili provođenje postupka razmjene odstupanja

1. U roku od jedne godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog metodologije za određivanje cijena energije uravnoteženja proizišle iz aktivacije ponuda energije uravnoteženja, i to u skladu s člancima 143. i 147. Uredbe (EU) 2017/1485 za proces ponovne uspostavne nazivne frekvencije, odnosno u skladu s člancima 144. i 148. Uredbe (EU) 2017/1485 za proces ponovnog osiguravanja rezerve. Za tu metodologiju vrijedi sljedeće:

- (a) mora se temeljiti na načelu granične cijene (plaćanje postignute cijene);
- (b) njome se definira kako aktivacija ponuda energije uravnoteženja aktiviranih za namjene koje nisu uravnoteženje utječe na cijenu energije uravnoteženja uz osiguravanje da se barem ponudama energije uravnoteženja aktivirane radi upravljanja unutarnjim zagušenjem ne određuje granična cijena energije uravnoteženja;
- (c) njome se utvrđuje najmanje jedna cijena energije uravnoteženja za svako razdoblje obračuna odstupanja;
- (d) njome se sudionicima na tržištu daju točni cjenovni signali i poticaji;
- (e) njome se uzima u obzir metoda određivanja cijena za razdoblje dan unaprijed i unutarodnevno razdoblje.

2. Ako OPS-ovi utvrde da su za učinkovito funkcioniranje tržišta potrebna tehnička ograničenja cijene, mogu zajednički izraditi, u okviru prijedloga u skladu sa stavkom 1., prijedlog usklađenih minimalnih i maksimalnih cijena energije uravnoteženja, uključujući ponudene i postignute cijene, koje treba primjenjivati u svim područjima planiranja razmjene. U tom se slučaju u usklađenim najnižim i najvišim cijenama energije uravnoteženja uzimaju u obzir najviša i najniža postignuta cijena za razdoblje dan unaprijed i unutarodnevno razdoblje u skladu s Uredbom (EU) 2015/1222.

3. U prijedlogu u skladu sa stavkom 1. definira se i metodologija određivanja cijena prekozonskog kapaciteta koji se upotrebljava za razmjenu energije uravnoteženja ili za provedbu procesa razmjene odstupanja. Ta metodologija mora biti u skladu sa zahtjevima utvrđenima u Uredbi (EU) 2015/1222 i:

- (a) odražavati zagušenje tržišta;
- (b) temeljiti se na cijenama energije uravnoteženja iz aktiviranih ponuda energije uravnoteženja, određenima u skladu s metodom određivanja cijena u skladu sa stavkom 1. točkom (a) ili, ako je primjenjivo, metodom određivanja cijena u skladu sa stavkom 5.
- (c) njome se na smiju naplaćivati nikakve dodatne naknade za razmjenu energije uravnoteženja ili provođenje procesa razmjene odstupanja, osim naknade za nadoknadu gubitaka ako je ona uzeta u obzir i za druga razdoblja.

4. Usklađena metoda određivanja cijena definirana u stavku 1. primjenjuje se na energiju uravnoteženja iz svih standardnih i posebnih proizvoda u skladu s člankom 26. stavkom 3. točkom (a). Za posebne proizvode u skladu s člankom 26. stavkom 3. točkom (b) odgovarajući OPS može predložiti drukčiju metodu određivanja cijena u prijedlogu za posebne proizvode u skladu s člankom 26.

5. Ako svi OPS-ovi otkriju nedostatke u primjeni metodologije koja je predložena u skladu sa stavkom 1. točkom (a), oni mogu zatražiti izmjenu i umjesto metode iz stavka 1. točke (a) predložiti alternativnu metodu određivanja cijena. U tom slučaju svi OPS-ovi moraju provesti detaljnu analizu kojom se dokazuje veća učinkovitost alternativne metode određivanja cijena.

Članak 31.

Optimizacijska funkcija za aktivaciju

1. Svi OPS-ovi uspostavljaju optimizacijsku funkciju za aktivaciju u skladu s člankom 29. i ovim člankom radi optimiranja aktivacije ponuda energije uravnoteženja s različitih zajedničkih lista ekonomskog prvenstva. U toj se funkciji u obzir moraju uzeti barem:

- (a) aktivacijski postupci i tehnička ograničenja koja proizlaze iz različitih proizvoda za energiju uravnoteženja;
- (b) pogonska sigurnost;
- (c) sve ponude energije uravnoteženja uvrštene na kompatibilne zajedničke liste ekonomskog prvenstva;

- (d) mogućnost netiranja suprotnih zahtjeva za aktivaciju od OPS-ova;
  - (e) podneseni zahtjevi za aktivaciju svih OPS-ova;
  - (f) raspoloživi prekozonski kapacitet.
2. Zajedničke liste ekonomskog prvenstva sastoje se od ponuda energije uravnoteženja iz standardnih proizvoda. Svi OPS-ovi sastoje se od zajedničkih lista ekonomskog prvenstva za standardne proizvode. Ponude energije uravnoteženja regulacijom prema gore i regulacijom prema dolje moraju biti odvojene na različitim zajedničkim listama ekonomskog prvenstva.
  3. Svaka optimizacijska funkcija za aktivaciju upotrebljava najmanje jednu zajedničku listu ekonomskog prvenstva za ponude energije uravnoteženja regulacijom prema gore i jednu listu ekonomskog prvenstva za ponude energije uravnoteženja regulacijom prema dolje.
  4. OPS-ovi se moraju pobrinuti da su ponude energije uravnoteženja na zajedničkim listama ekonomskog prvenstva izražene u eurima i da im je označena tržišna vremenska jedinica.
  5. Ovisno o zahtjevu za standardne proizvode za energiju uravnoteženja, OPS-ovi mogu sastaviti više zajedničkih lista ekonomskog prvenstva.
  6. Svaki OPS podnosi svoje zahtjeve za aktivaciju ponuda energije uravnoteženja funkciji optimiranja aktivacije.
  7. Optimizacijska funkcija za aktivaciju odabire ponude energije uravnoteženja i traži aktivaciju odabranih ponuda energije uravnoteženja od priključnih OPS-ova na koje je priključen pružatelj usluga uravnoteženja povezan s odabranom ponudom energije uravnoteženja.
  8. Optimizacijska funkcija za aktivaciju dostavlja potvrdu o aktiviranim ponudama energije uravnoteženja OPS-u koji traži aktivaciju ponuda energije uravnoteženja. Pružatelji aktivirane usluge uravnoteženja odgovorni su za isporuku tražene količine do kraja vremena isporuke.
  9. Svi OPS-ovi koji provode proces ponovne uspostave nazivne frekvencije i proces ponovnog osiguravanja rezerve radi uravnoteženja svojeg LFC područja nastoje iskoristiti sve ponude energije uravnoteženja s relevantnih zajedničkih lista ekonomskog prvenstva kako bi najučinkovitije uravnotežili sustav, uzimajući pritom u obzir pogonsku sigurnost.
  10. OPS-ovi koji ne provode proces ponovnog osiguravanja rezerve radi uravnoteženja svojeg LFC područja nastoje iskoristiti sve ponude energije uravnoteženja s relevantnih zajedničkih lista ekonomskog prvenstva za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije kako bi najučinkovitije uravnotežili sustav, uzimajući pritom u obzir pogonsku sigurnost.
  11. Osim u normalnom pogonu, OPS-ovi mogu odlučiti uravnoteživati sustav samo pomoću ponuda energije uravnoteženja od pružatelja usluge uravnoteženja iz svojeg regulacijskog područja ako se tom odlukom ublažava težina trenutačnog stanja sustava. OPS mora objaviti opravdanje za takvu odluku bez nepotrebnog odlaganja.

POGLAVLJE 2.

Rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava

Članak 32.

Pravila nabave

1. Svi OPS-ovi iz LFC bloka moraju redovito, najmanje jedanput na godinu, u skladu s pravilima za dimenzioniranje iz članaka 127., 157. i 160 Uredbe (EU) 2017/1485, preispitivati i definirati zahtjeve za LFC blok ili područja planiranja razmjene LFC bloka koji se odnose na rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava. Svaki OPS provodi analizu o optimalnom pružanju kapaciteta rezerve s ciljem minimiranja troškova povezanih s pružanjem kapaciteta rezerve. U toj se analizi u obzir moraju uzeti sljedeće mogućnosti za pružanje kapaciteta rezerve:
  - (a) nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava unutar regulacijskog područja i, ako je primjenjivo, razmjena tog kapaciteta sa susjednim OPS-ovima;
  - (b) dijeljenje rezervi, ako je primjenjivo;
  - (c) količina neugovorenih ponuda energije uravnoteženja za koju se očekuje, uzimajući u obzir raspoloživi prekozonski kapacitet, da će biti raspoloživa unutar njegova regulacijskog područja i na europskim platformama.

2. Svaki OPS koji nabavlja rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava određuje pravila nabave tog kapaciteta u prijedlogu uvjeta i odredaba za pružatelje usluge uravnoteženja izrađenog u skladu s člankom 18. Pravila nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava moraju biti u skladu sa sljedećim načelima:

- (a) metoda nabave mora biti tržišno utemeljena barem za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenske rezerve;
- (b) postupak nabave provodi se na kratkoročnoj osnovi u mjeri u kojoj je to moguće i kad je to ekonomski učinkovito;
- (c) ugovorena količina može se raspodijeliti na nekoliko ugovornih razdoblja.

3. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava regulacijom prema gore i regulacijom prema dolje provodi se zasebno barem za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenske rezerve. Svaki OPS može podnijeti prijedlog mjerodavnom regulatornom tijelu u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ kojim traži izuzeće od tog zahtjeva. Prijedlog izuzeća mora sadržavati:

- (a) specifikaciju razdoblja tijekom kojeg bi se to izuzeće primjenjivalo;
- (b) specifikaciju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava na koju bi se to izuzeće primjenjivalo;
- (c) analizu utjecaja takvog izuzeća na sudjelovanje resursa za uravnoteženje u skladu s člankom 25. stavkom 6. točkom (b);
- (d) obrazloženje izuzeća kojim se dokazuje da će se izuzećem postići veća ekonomska učinkovitost.

Članak 33.

Razmjena rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava

1. OPS-ovi koji međusobno razmjenjuju ili zajednički žele razmjenjivati rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava moraju sastaviti prijedlog za utvrđivanje zajedničkih usklađenih pravila i procesa za razmjenu i nabavu tog kapaciteta uz poštovanje zahtjeva utvrđenih u članku 32.

2. Osim u slučajevima kad se primjenjuje model OPS-PUU u skladu s člankom 35., razmjena rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava uvijek se provodi prema modelu OPS-OPS, u kojem najmanje dva OPS-a utvrđuju metodu zajedničke nabave tog kapaciteta uzimajući u obzir raspoloživi prekozonski kapacitet i pogonska ograničenja definirana u poglavljima 1. i 2. dijela IV. glave V. Uredbe (EU) 2017/1485.

3. Svi OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava prosljeđuju sve ponude rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava iz standardnih proizvoda optimizacijskoj funkciji za nabavu kapaciteta. OPS-ovi ne smiju mijenjati niti uskraćivati ponude rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i moraju ih uključiti u proces nabave, osim pod uvjetima iz članka 26. i 27.

4. Svi OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava moraju se pobrinuti za raspoloživost prekozonskog kapaciteta i poštovanje zahtjeva u pogledu pogonske sigurnosti iz Uredbe (EU) 2017/1485 primjenom:

- (a) metodologije za proračun vjerojatnosti raspoloživog prekozonskog kapaciteta nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona u skladu sa stavkom 6.;
- (b) metodologije za dodjelu prekozonskog kapaciteta u vremenski okvir za uravnoteženje u skladu s poglavljem 2. glave IV.

5. Svaki OPS koji upotrebljava metodologiju za proračun vjerojatnosti raspoloživog prekozonskog kapaciteta nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona obavješćuje druge OPS-ove u svojem LFC bloku o riziku od neraspoloživosti kapaciteta rezerve u područjima planiranja razmjene na svojem regulacijskom području koja može utjecati na ispunjavanje zahtjeva u skladu s člankom 157. stavkom 2. točkom (b) Uredbe (EU) 2017/1485.

6. OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenske rezerve mogu sastaviti prijedlog metodologije za izračunavanje vjerojatnosti raspoloživoga prekozonskog kapaciteta nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona. U metodologiji moraju opisati najmanje:

- (a) postupke obavješćivanja drugih OPS-ova u LFC bloku;
- (b) postupak procjene za odgovarajuće razdoblje za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava;

- (c) metodu procjene rizika od neraspoloživosti prekozonskog kapaciteta zbog planiranih i neplaniranih isključenja te zagušenja;
  - (d) metodu procjene rizika od nedovoljnog kapaciteta rezerve zbog neraspoloživosti prekozonskog kapaciteta;
  - (e) zahtjeve za rezervno rješenje u slučaju neraspoloživosti prekozonskog kapaciteta ili nedovoljnog kapaciteta rezerve;
  - (f) zahtjeve za *ex post* preispitivanje i praćenje rizika;
  - (g) pravila kojima se osigurava obračun u skladu s glavom V.
7. OPS-ovi ne smiju povećavati granicu pouzdanosti izračunanu u skladu s Uredbom (EU) 2015/1222 zbog razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenske rezerve.

Članak 34.

Prijenos rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava

1. OPS-ovi omogućuju pružateljima usluge uravnoteženja da prenose obveze pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava na zemljopisnom području na kojem je provedena nabava tog kapaciteta. Predmetni OPS-ovi mogu zatražiti izuzeće ako ugovorna razdoblja za taj kapacitet u skladu s člankom 32. stavkom 2. točkom (b) ni u kojem slučaju nisu dulja od jednog tjedna.
2. Prijenos rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava dopušten je do najmanje jedan sat prije početka dana isporuke.
3. Prijenos rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava dopušten je ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
  - (a) pružatelj usluga uravnoteženja koji prima obvezu morao je uspješno proći kvalifikacijski postupak za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava za koji se obavlja prijenos;
  - (b) ne očekuje se da će se prijenosom ugroziti pogonska sigurnost;
  - (c) prijenosom se ne krše pogonska ograničenja utvrđena u poglavljima 1. i 2. dijela IV. glave VIII. Uredbe (EU) 2017/1485.
4. Ako je za prijenos rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje potrebna upotreba prekozonskog kapaciteta, takav je prijenos dopušten samo ako je:
  - (a) prekozonski kapacitet potreban za prijenos već raspoloživ iz prethodnih postupaka dodjele u skladu s poglavljem 2. glave IV.;
  - (b) prekozonski kapacitet raspoloživ na temelju metodologije izračunavanja vjerojatnosti raspoloživog prekozonskog kapaciteta nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona u skladu s člankom 33. stavkom 6.
5. Ako OPS ne dopusti prijenos rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, dužan je obrazložiti odbijanje uključenim pružateljima usluge uravnoteženja.

POGLAVLJE 3.

Model OPS-PUU

Članak 35.

Razmjena usluga uravnoteženja

1. Dva OPS-a ili više njih mogu, na svoju inicijativu ili na zahtjev mjerodavnih regulatornih tijela u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ, izraditi prijedlog primjene modela OPS-PUU.
2. Prijedlog primjene modela OPS-PUU mora sadržavati:
  - (a) analizu troškova i koristi provedenu u skladu s člankom 61. kojom se utvrđuju pozitivni učinci primjene tog modela barem za područja planiranja razmjene OPS-ova sudionika;
  - (b) traženo razdoblje primjene;
  - (c) opis metodologije kojom se osigurava dovoljni prekozonski kapacitet u skladu s člankom 33. stavkom 6.

3. Ako se primjenjuje model OPS-PUU, OPS-ovi i pružatelji usluge uravnoteženja koji u njemu sudjeluju mogu biti izuzeti od primjene zahtjeva iz članka 16. stavaka 2., 4. i 5. te članka 29. stavka 9. za odgovarajuće postupke.
4. Ako se primjenjuje model OPS-PUU, OPS-ovi sudionici dogovaraju se o tehničkim i ugovornim zahtjevima te o razmjeni informacija za aktivaciju ponuda energije uravnoteženja. OPS ugovaratelj i pružatelj usluge uravnoteženja sklapaju ugovorne aranžmane na temelju modela OPS-PUU.
5. Model OPS-PUU za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije može se primijeniti samo ako se taj model primjenjuje i za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije.
6. Model OPS-PUU za razmjenu energije uravnoteženja iz zamjenskih rezervi može se primijeniti ako se taj model primjenjuje za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava za zamjenske rezerve ili ako jedan od dvaju OPS-ova sudionika ne provodi proces ponovnog osiguravanja rezerve u okviru strukture regulacije frekvencije i snage razmjene u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485.
7. U roku od četiri godine od stupanja na snagu ove Uredbe sve se razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava moraju temeljiti na modelu OPS-OPS. Taj se zahtjev ne primjenjuje na model OPS-PUU za zamjenske rezerve ako jedan od dvaju OPS-ova sudionika ne provodi proces ponovnog osiguravanja rezerve u okviru strukture regulacije frekvencije i snage razmjene u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485.

GLAVA IV.

PREKOZONSKI KAPACITET ZA USLUGE URAVNOTEŽENJA

POGLAVLJE 1.

Razmjena energije uravnoteženja ili proces razmjene odstupanja

Članak 36.

Upotreba prekozonskog kapaciteta

1. Nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona svi OPS-ovi moraju za razmjenu energije uravnoteženja ili provođenje procesa razmjene odstupanja upotrebljavati raspoloživi prekozonski kapacitet izračunan u skladu s člankom 37. stavcima 2. i 3.
2. OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava mogu upotrebljavati prekozonski kapacitet za razmjenu energije uravnoteženja kad je prekozonski kapacitet:
  - (a) raspoloživ u skladu s člankom 33. stavkom 6.;
  - (b) oslobođen u skladu s člankom 38. stavcima 8. i 9.;
  - (c) dodijeljen u skladu s člancima 40., 41. i 42.

Članak 37.

Proračun prekozonskog kapaciteta

1. Nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona OPS-ovi nastavljaju kontinuirano ažurirati raspoloživost prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije uravnoteženja ili za provođenje procesa razmjene odstupanja. Prekozonski kapacitet ažurira se svaki put kad se iskoristi dio tog kapaciteta ili kad ga se ponovno proračuna.
2. Prije primjene metodologije proračuna prekozonskog kapaciteta u skladu sa stavkom 3. OPS-ovi moraju iskoristiti prekozonski kapacitet koji je preostao nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona.
3. U roku od pet godina od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi određene regije za proračun kapaciteta moraju izraditi metodologiju za proračun prekozonskog kapaciteta unutar vremenskog okvira za uravnoteženje za razmjenu energije uravnoteženja ili za provođenje procesa razmjene odstupanja. Ta metodologija mora biti dosljedna metodologiji za proračun prekozonskog kapaciteta koja se primjenjuje za unutardnevno razdoblje utvrđenoj na temelju Uredbe (EU) 2015/1222 i njome se mora izbjegavati narušavanje tržišta.

POGLAVLJE 2.

Razmjena rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi

Članak 38.

Opći zahtjevi

1. Dva OPS-a ili više njih mogu, na svoju inicijativu ili na zahtjev mjerodavnih regulatornih tijela u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ, izraditi prijedlog primjene jednog od sljedećih postupaka:

- (a) suoptimiranog postupka dodjele u skladu s člankom 40.;
- (b) tržišno utemeljenog postupka dodjele u skladu s člankom 41.;
- (c) postupka dodjele na temelju analize ekonomske učinkovitosti u skladu s člankom 42.

Prekozonksi kapacitet dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi prijete stupanja na snagu ove Uredbe može se nastaviti upotrebljavati u tu svrhu do isteka ugovornog razdoblja.

2. Prijedlog primjene postupka dodjele mora sadržavati:

- (a) granice zone trgovanja, tržišno razdoblje, trajanje primjene i metodologiju koju treba primijeniti;
- (b) ako je riječ o postupku dodjele na temelju analize ekonomske učinkovitosti, količinu dodijeljenog prekozonskog kapaciteta i aktualnu analizu ekonomske učinkovitosti koja opravdava učinkovitost te dodjele.

3. U roku od pet godina od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju sastaviti prijedlog usklađivanja metodologije za postupak dodjele prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili za dijeljenje rezervi po vremenskom okviru u skladu s člankom 40. i, prema potrebi, člancima 41. i 42.

4. Prekozonksi kapacitet dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi upotrebljava se isključivo za rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom, rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom i zamjenske rezerve. Za upravljanje rezervama za održavanje frekvencije i njihovu razmjenu upotrebljava se granica pouzdanosti izračunana u skladu s Uredbom (EU) 2015/1222, osim na istosmjernim interkonekcijskim vodovima za koje se prekozonksi kapacitet za upravljanje rezervama za održavanje frekvencije i njihovu razmjenu može dodijeliti i u skladu sa stavkom 1.

5. OPS-ovi mogu dodijeliti prekozonksi kapacitet za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi samo ako je izračunan u skladu s metodologijama proračuna kapaciteta izrađenima u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2015/1222 i Uredbom (EU) 2016/1719.

6. U proračunima prekozonskog kapaciteta OPS-ovi smatraju prekozonksi kapacitet dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi već dodijeljenim prekozonskim kapacitetom.

7. Ako nositelji prava na fizički prijenos upotrebljavaju prekozonksi kapacitet za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, kapacitet se smatra nominiranim isključivo u svrhu njegova izuzimanja iz primjene načela „upotrijebi ili prodaj”.

8. Svi OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava ili dijele rezerve redovito procjenjuju je li prekozonksi kapacitet koji je dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi i dalje potreban u tu svrhu. Kad se primjenjuje postupak dodjele na temelju analize ekonomske učinkovitosti, ta se procjena mora učiniti najmanje jedanput svake godine. Ako više nije potreban, mora ga se osloboditi što prije i vratiti u iduće vremenske okvire dodjele kapaciteta. Takav se prekozonksi kapacitet u proračunima prekozonskog kapaciteta više ne računa kao već dodijeljeni prekozonksi kapacitet.

9. Ako prekozonksi kapacitet dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi nije upotrijebljen za povezanu razmjenu energije uravnoteženja, mora ga se osloboditi za razmjenu energije uravnoteženja s kraćim vremenima aktivacije ili provođenje postupka razmjene odstupanja.

Članak 39.

Izračunavanje tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta

1. Tržišna vrijednost prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije i za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi koja se upotrebljava u suoptimiranom ili tržišno utemeljenom postupku dodjele temelji se na stvarnim ili predviđenim tržišnim vrijednostima prekozonskog kapaciteta.
2. Stvarna tržišna vrijednost prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije izračunava se na temelju ponuda sudionika na tržištima dan unaprijed i pritom se, prema potrebi i kad je to moguće, u obzir uzimaju ponude sudionika na unutardnevnim tržištima.
3. Stvarna tržišna vrijednost prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava koja se upotrebljava u suoptimiranom ili tržišno utemeljenom postupku dodjele izračunava se na temelju ponuda rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava dostavljenih optimizacijskoj funkciji za nabavu kapaciteta u skladu s člankom 33. stavkom 3.
4. Stvarna tržišna vrijednost prekozonskog kapaciteta za dijeljenje rezervi koja se upotrebljava u suoptimiranom ili tržišno utemeljenom postupku dodjele izračunava se na temelju izbjegnutih troškova nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava.
5. Predviđena tržišna vrijednost prekozonskog kapaciteta alternativno se temelji se na jednom od sljedećih načela:
  - (a) upotrebi transparentnih tržišnih indikatora iz kojih se vidjeti tržišna vrijednost prekozonskog kapaciteta; ili
  - (b) upotrebi prognostičke metodologije koja omogućuje točnu i pouzdanu procjenu tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta.

Predviđena tržišna vrijednost prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije između zona trgovanja izračunava se na temelju očekivanih razlika u tržišnim cijenama na tržištima dan unaprijed i, prema potrebi i kad je to moguće, unutardnevnim tržištima između zona trgovanja. Pri izračunavanju predviđene tržišne vrijednosti u obzir se moraju uzeti dodatni relevantni faktori koji utječu na uzorke potrošnje i proizvodnje u različitim zonama trgovanja.

6. Mjerodavna regulatorna tijela mogu preispitivati djelotvornost prognostičke metodologije u skladu sa stavkom 5. točkom (b), uključujući usporedbu predviđenih i stvarnih tržišnih vrijednosti prekozonskog kapaciteta. Ako se ugovor sklapa najviše dva dana prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, mjerodavna regulatorna tijela mogu, na temelju te revizije, odrediti ograničenje koje se razlikuje od onog iz stavka 41. točke 2.

Članak 40.

Suoptimirani postupak dodjele

1. U roku od dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju sastaviti prijedlog metodologije za suoptimirani postupak dodjele prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili za dijeljenje rezervi. Ta se metodologija mora primjenjivati za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili za dijeljenje rezervi ako ugovorno razdoblje nije dulje od jednoga dana i ako se ugovor sklapa najviše jedan dan prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava. Ta metodologija mora sadržavati:
  - (a) postupak obavješćivanja o upotrebi suoptimiranog postupka dodjele
  - (b) detaljan opis kako se prekozonski kapacitet dodjeljuje ponudama za razmjenu energije i ponudama za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi u jedinstvenom procesu optimiranja koji se provodi za implicitne i eksplicitne dražbe;
  - (c) detaljan opis metode određivanja cijena, jamstvenog mehanizma i raspodjele prihoda od zagašenja za prekozonski kapacitet koji je ponudama za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi dodijeljen suoptimiranim postupkom dodjele;
  - (d) proces određivanja maksimalne količine dodijeljenog prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi.

2. Metodologija se mora temeljiti na usporedbi stvarne tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi sa stvarnom tržišnom vrijednošću prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije.
3. Metodom određivanja cijena, jamstvenim mehanizmom i raspodjelom prihoda od zagušenja za prekozonski kapacitet koji je suoptimiranim postupkom dodijeljen ponudama za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi mora se osigurati ravnopravno postupanje s prekozonskim kapacitetom dodijeljenim ponudama za razmjenu energije.
4. Prekozonski kapacitet koji je ponudama za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi dodijeljen suoptimiranim postupkom dodjele mora se upotrebljavati samo za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi te povezane razmjene energije uravnoteženja.

Članak 41.

Tržišno utemeljeni postupak dodjele

1. U roku od dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi određene regije za proračun kapaciteta mogu sastaviti prijedlog metodologije za tržišno utemeljeni postupak dodjele prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili za dijeljenje rezervi. Ta se metodologija mora primjenjivati za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili za dijeljenje rezervi ako ugovorno razdoblje nije dulje od jednoga dana i ako se ugovor sklapa najviše jedan tjedan prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava. Ta metodologija mora sadržavati:
  - (a) postupak obavješćivanja o upotrebi tržišno utemeljenog postupka dodjele;
  - (b) detaljan opis načina određivanja stvarne tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi, predviđene tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije i, ako je primjenjivo, stvarne tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije i predviđene tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi;
  - (c) detaljan opis metode određivanja cijena, jamstvenog mehanizma i raspodjele prihoda od zagušenja za prekozonski kapacitet koji je ponudama za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi dodijeljen tržišno utemeljenim postupkom dodjele;
  - (d) proces određivanja maksimalne količine dodijeljenog prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi u skladu sa stavkom 2.
2. Prekozonski kapacitet dodijeljen tržišno utemeljenim postupkom mora biti ograničen na 10 % raspoloživog kapaciteta za razmjenu energije u prethodnoj relevantnoj kalendarskoj godini među zonama trgovanja ili, kad su posrijedi novi interkonekcijski vodovi, na 10 % ukupnog instaliranog tehničkog kapaciteta tih novih interkonekcijskih vodova.

To se ograničenje količine ne mora primijeniti kad se ugovor sklapa najviše dva dana prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili za granice zone trgovanja koje su povezane istosmjernim interkonekcijskim vodovima dok se suoptimirani postupak dodjele ne uskladi na razini Unije u skladu s člankom 38. stavkom 3.
3. Metodologija se mora temeljiti na usporedbi stvarne tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi s predviđenom tržišnom vrijednošću prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije ili na usporedbi predviđene tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi sa stvarnom tržišnom vrijednošću prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije.
4. Metodom određivanja cijena, jamstvenim mehanizmom i raspodjelom prihoda od zagušenja za prekozonski kapacitet koji je tržišno utemeljenim postupkom dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi mora se osigurati ravnopravno postupanje s prekozonskim kapacitetom dodijeljenim za razmjenu energije.
5. Prekozonski kapacitet koji je ponudama za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi dodijeljen tržišno utemeljenim postupkom dodjele mora se upotrebljavati samo za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi te povezane razmjene energije uravnoteženja.

Članak 42.

Postupak dodjele na temelju analize ekonomske učinkovitosti

1. U roku od dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi određene regije za proračun kapaciteta mogu sastaviti prijedlog metodologije dodjele prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava na temelju analize ekonomske učinkovitosti. Ta se metodologija mora primjenjivati za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili za dijeljenje rezervi ako je ugovorno razdoblje dulje od jednoga dana i ako se ugovor sklapa više od jednog tjedna prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava. Ta metodologija mora sadržavati:

- (a) pravila i načela za dodjelu prekozonskog kapaciteta na temelju analize ekonomske učinkovitosti;
- (b) detaljan opis načina određivanja predviđene tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi i procjenu tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije;
- (c) detaljan opis metode određivanja cijena, jamstvenog mehanizma i raspodjele prihoda od zagušenja za prekozonski kapacitet dodijeljen na temelju analize ekonomske učinkovitosti;
- (d) maksimalnu količinu dodijeljenog prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi u skladu sa stavkom 2.

2. Prekozonski kapacitet koji se dodjeljuje na temelju analize ekonomske analize mora biti ograničen na 5 % raspoloživog kapaciteta za razmjenu energije u prethodnoj relevantnoj kalendarskoj godini među zonama trgovanja ili, kad su posrijedi novi interkonekcijski vodovi, na 10 % ukupnog instaliranog tehničkog kapaciteta tih novih interkonekcijskih vodova. To se ograničenje količine ne primjenjuje za granice zone trgovanja koje su povezane istosmjernim interkonekcijskim vodovima dok se suoptimirani postupak dodjele ne uskladi na razini Unije u skladu s člankom 38. stavkom 3.

3. Metodologija za dodjelu prekozonskog kapaciteta na temelju analize ekonomske učinkovitosti mora se temeljiti na usporedbi predviđene tržišne vrijednosti prekozonskog kapaciteta za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi s predviđenom tržišnom vrijednošću prekozonskog kapaciteta za razmjenu energije.

4. Metodom određivanja cijena, jamstvenim mehanizmom i raspodjelom prihoda od zagušenja za prekozonski kapacitet koji je dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi na temelju analize ekonomske učinkovitosti mora se osigurati ravnoopravno postupanje s prekozonskim kapacitetom dodijeljenim za razmjenu energije.

5. OPS-ovi iz stavka 1. sastavljaju prijedlog popisa svake pojedinačne dodjele prekozonskog kapaciteta na temelju analize ekonomske učinkovitosti. Taj popis sadržava:

- (a) specifikaciju granice zone trgovanja;
- (b) količinu dodijeljenog prekozonskog kapaciteta;
- (c) razdoblje tijekom kojeg će prekozonski kapacitet biti dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi;
- (d) ekonomsku analizu kojom se opravdava učinkovitost takve dodjele.

6. OPS-ovi iz stavka 1. ponovno procjenjuju vrijednost dodijeljenog prekozonskog kapaciteta u postupku nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i oslobađaju dodijeljeni prekozonski kapacitet koji više nije koristan za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi.

Članak 43.

Pružatelji usluge uravnoteženja i upotreba prekozonskog kapaciteta

1. Pružatelji usluge uravnoteženja koji s OPS-om imaju ugovor o rezerviranom kapacitetu za uravnoteženje sustava na temelju modela OPS-PUU u skladu s člankom 35. imaju pravo upotrebljavati prekozonski kapacitet za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ako su nositelji prava na fizički prijenos.

2. Pružatelji usluge uravnoteženja koji upotrebljavaju prekozonski kapacitet za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava na temelju modela OPS-PUU u skladu s člankom 35. nominiraju svoja prava fizičkog prijenosa za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava predmetnom OPS-u. Takva prava na fizički prijenos daju njihovim nositeljima pravo da nominiraju razmjenu energiju uravnoteženja predmetnom OPS-u i stoga budu izuzeti iz primjene načela „upotrijebi ili prodaj”.

3. Prekozonski kapacitet dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava u skladu sa stavkom 2. računa se u proračunima prekozonskog kapaciteta kao već dodijeljeni prekozonski kapacitet.

GLAVA V.

OBRAČUN

POGLAVLJE 1.

Načela obračuna

Članak 44.

Opća načela

1. Postupcima obračuna:

- (a) utvrđuju se odgovarajući ekonomski signali koji odražavaju stanje odstupanja;
- (b) osigurava se da se odstupanja obračunavaju po cijeni koja odražava stvarnu vremensku vrijednost energije;
- (c) potiče se subjekte odgovorne za odstupanje na održavanje ravnoteže ili na pomaganje pri ponovnoj uspostavi ravnoteže sustava;
- (d) olakšava se usklađivanje mehanizama za obračun odstupanja;
- (e) potiče se OPS-ove na ispunjavanje obveza u skladu s člancima 127., 153., 157. i 160. Uredbe (EU) 2017/1485;
- (f) izbjegavaju se narušavajući poticaji subjektima odgovornima za odstupanje, pružateljima usluge uravnoteženja i OPS-ovima;
- (g) podupire se konkurencija među sudionicima na tržištu;
- (h) potiče se pružatelje usluge uravnoteženja na nuđenje i pružanje usluge uravnoteženja priključnim OPS-ovima;
- (i) osigurava se financijska neutralnost svih OPS-ova.

2. Svako mjerodavno regulatorno tijelo u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ osigurava da svi OPS-ovi u njegovoj nadležnosti nemaju, u regulatornom razdoblju koje je odredilo, ekonomskih koristi ni gubitaka na temelju financijskog ishoda obračuna u skladu s poglavljima 2., 3. i 4. ove glave te da se svaki pozitivni ili negativni financijski ishod obračuna u skladu s poglavljima 2., 3. i 4. ove glave prenese na korisnike mreže u skladu s primjenjivim nacionalnim propisima.

3. Svaki OPS može izraditi prijedlog dodatnog mehanizma obračuna, koji je odvojen od obračuna odstupanja, za obračun troškova nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava u skladu s poglavljem 5 ove glave, administrativnih troškova i drugih troškova povezanih s uravnoteženjem. Dodatni se mehanizam obračuna primjenjuje na subjekte odgovorne za odstupanje. Poželjno je to postići uvođenjem funkcije određivanja cijena manjka. Ako se OPS-ovi odluče za drugi mehanizam, to bi trebali obrazložiti u prijedlogu. Prijedlog podliježe odobrenju mjerodavnog regulatornog tijela.

4. Svako injektiranje u područje planiranja razmjene određenog OPS-a ili povlačenje iz tog područja obračunava se u skladu s poglavljem 3. ili poglavljem 4. glave V.

POGLAVLJE 2.

Obračun energije uravnoteženja

Članak 45.

Izračun energije uravnoteženja

1. Kad je riječ o obračunu energije uravnoteženja barem za proces ponovne uspostave nazivne frekvencije i proces ponovnog osiguravanja rezerve svaki OPS mora uspostaviti postupak za:

- (a) izračun aktivirane količine energije uravnoteženja na temelju zatražene ili izmjerene aktivacije;
- (b) zahtjev za ponovni izračun aktivirane količine energije uravnoteženja.

2. Svaki OPS izračunava aktiviranu količinu energije uravnoteženja u skladu s postupcima iz stavka 1. točke (a) najmanje za:
- svako razdoblje obračuna odstupanja;
  - svoja područja odstupanja;
  - svaki smjer, pri čemu negativni predznak označava relativno povlačenje koje čini pružatelj usluge uravnoteženja, a pozitivan predznak označava relativno injektiranje koje čini pružatelj usluge uravnoteženja.
3. Svaki priključni OPS obračunava sve aktivirane količine energije uravnoteženja izračunane u skladu sa stavkom 2. s predmetnim pružateljima usluge uravnoteženja.

Članak 46.

Energija uravnoteženja za proces održavanja frekvencije

- Svaki priključni OPS može izračunati i obračunati aktiviranu količinu energije uravnoteženja za proces održavanja frekvencije s pružateljima usluge uravnoteženja u skladu s člankom 45. stavcima 1. i 2.
- Cijena aktivirane količine energije uravnoteženja, koja može biti pozitivna, jednaka nuli ili negativna, za proces održavanja frekvencije određuju se za svaki smjer kako je definirano u tablici 1.:

Tablica 1.

Plaćanje za energiju uravnoteženja

	Pozitivna cijena energije uravnoteženja	Negativna cijena energije uravnoteženja
Pozitivna energija uravnoteženja	Plaćanje OPS-a PUU-u	Plaćanje PUU-a OPS-u
Negativna energija uravnoteženja	Plaćanje PUU-a OPS-u	Plaćanje OPS-a PUU-u

Članak 47.

Energija uravnoteženja za proces ponovne uspostave nazivne frekvencije

- Svaki priključni OPS izračunava i obračunava aktiviranu količinu energije uravnoteženja za proces ponovne uspostave nazivne frekvencije s pružateljima usluge uravnoteženja u skladu s člankom 45. stavcima 1. i 2.
- Cijena, koja može biti pozitivna, jednaka nuli ili negativna, aktivirane količine energije uravnoteženja za proces ponovne uspostave nazivne frekvencije određuju se za svaki smjer u skladu s člankom 30. kako je definirano u tablici 1.

Članak 48.

Energija uravnoteženja za proces ponovnog osiguravanja rezerve

- Svaki priključni OPS izračunava i obračunava aktiviranu količinu energije uravnoteženja za proces ponovnog osiguravanja rezerve s pružateljima usluge uravnoteženja u skladu s člankom 45. stavcima 1. i 2.
- Cijena aktivirane količine energije uravnoteženja, koja može biti pozitivna, jednaka nuli ili negativna, za proces ponovnog osiguravanja rezerve određuju se za svaki smjer u skladu s člankom 30. kako je definirano u tablici 1.

Članak 49.

Korekcija odstupanja za subjekta odgovornog za odstupanje

- Svaki OPS za svaku aktiviranu ponudu energije uravnoteženja izračunava korekciju odstupanja koja se primjenjuje na predmetne subjekte odgovorne za odstupanje.
- Za područja odstupanja za koja se u skladu s člankom 54. stavkom 3. izračuna nekoliko završnih pozicija za jednog subjekta odgovornog za odstupanje može se izračunati korekcija odstupanja za svaku poziciju.
- Za svaku korekciju odstupanja svaki OPS utvrđuje aktiviranu količinu energije uravnoteženja izračunanu u skladu s člankom 45. i svaku količinu aktiviranu u svrhe koje nisu uravnoteženje.

POGLAVLJE 3.

Obračun razmjena energije među OPS-ovima

Članak 50.

Planirane razmjene energije

1. U roku od jedne godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog zajedničkih pravila obračuna primjenjivih na sve planirane razmjene energije zbog najmanje jednog od sljedećih procesa u skladu s člancima od 146. do 148. Uredbe (EU) 2017/1485, i to za svaki od njih:
  - (a) procesa ponovnog osiguravanja rezerve;
  - (b) procesa ponovne uspostave frekvencije s ručnom aktivacijom;
  - (c) procesa ponovne uspostave frekvencije s automatskom aktivacijom;
  - (d) procesa razmjene odstupanja.
2. Svaka funkcija obračuna OPS-OPS izvodi obračun u skladu s pravilima na temelju stavka 1.
3. U roku od 18 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi koji planirano razmjenjuju energiju unutar određenog sinkronog područja moraju izraditi prijedlog zajedničkih pravila obračuna primjenjivih na sve planirane razmjene energije zbog najmanje jednog od sljedećeg:
  - (a) procesa održavanja frekvencije u skladu s člankom 142. Uredbe (EU) 2017/1485;
  - (b) razdoblja promjene snage u skladu s člankom 136. Uredbe (EU) 2017/1485.
4. U roku od 18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe svi asinkrono priključeni OPS-ovi koji planirano razmjenjuju energiju između sinkronih područja moraju izraditi prijedlog zajedničkih pravila obračuna primjenjivih na sve planirane razmjene energije zbog najmanje jednog od sljedećeg:
  - (a) procesa održavanja frekvencije za izlaznu djelatnu snagu na razini sinkronog područja u skladu s člancima 172. i 173. Uredbe (EU) 2017/1485;
  - (b) ograničenja promjena snage za izlaznu djelatnu snagu na razini sinkronog područja u skladu s člankom 137. Uredbe (EU) 2017/1485.
5. Zajednička pravila obračuna u skladu sa stavkom 1. sadržavaju barem odredbe o tome da se planirana razmjena energije izračunava na temelju sljedećih kriterija:
  - (a) tijekom razdoblja koja dogovore nadležni OPS-ovi;
  - (b) po smjeru;
  - (c) kao integral izračunane razmjene snage u razdobljima u skladu sa stavkom 5. točkom (a).
6. Zajedničkim pravilima obračuna planiranih razmjena energije u skladu sa stavkom 1. točkama od (a) do (c) u obzir se moraju uzeti:
  - (a) sve cijene energije uravnoteženja određene u skladu s člankom 30. stavkom 1.;
  - (b) metodologija za određivanje cijene prekozonskog kapaciteta koji se upotrebljava za razmjenu energije uravnoteženja u skladu s člankom 30. stavkom 3.
7. Zajedničkim pravilima obračuna planiranih razmjena energije u skladu sa stavkom 1. točkom (d) mora su uzeti u obzir metodologija za određivanje cijene prekozonskog kapaciteta koji se upotrebljava za proces razmjene odstupanja u skladu s člankom 30. stavkom 3.
8. Svi OPS-ovi uspostavljaju usklađeni mehanizam za prilagodbe obračuna između svih OPS-ova.

Članak 51.

Neplanirane razmjene energije

1. U roku od 18 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi na određenom sinkronom području moraju izraditi prijedlog zajedničkih pravila obračuna primjenjivih na sve neplanirane razmjene energije. Prijedlogom se obuhvaćaju sljedeći zahtjevi:
  - (a) cijena neplaniranih razmjena energije povučene iz sinkronog područja mora biti odraz cijena aktivirane energije uravnoteženja regulacijom prema gore za proces ponovne uspostave nazivne frekvencije i proces ponovnog osiguravanja rezerve za to sinkrono područje;

- (b) cijena neplaniranih razmjena energije injektirane u sinkrono područje mora biti odraz cijena aktivirane energije uravnoteženja regulacijom prema dolje za proces ponovne uspostave nazivne frekvencije i proces ponovnog osiguravanja rezerve za to sinkrono područje;
2. U roku od 18 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe svi asinkrono priključeni OPS-ovi na određenom sinkronom području moraju izraditi prijedlog zajedničkih pravila obračuna primjenjivih na sve neplanirane razmjene energije među asinkrono priključenim OPS-ovima.
3. Prijedlozima zajedničkih pravila obračuna neplaniranih razmjena energije među OPS-ovima osigurava se pravedna i ravnomjerna raspodjela troškova i koristi među njima.
4. Svi OPS-ovi uspostavljaju usklađeni mehanizam za prilagodbe međusobnih obračuna.

POGLAVLJE 4.

Obračun odstupanja

Članak 52.

Obračun odstupanja

1. Svaki OPS ili, ako je primjenjivo, treća strana obračunava sva izračunana odstupanja u skladu s člancima 49. i 54. prema odgovarajućoj cijeni odstupanja izračunanoj u skladu s člankom 55. unutar svojih područja planiranja razmjene i, prema potrebi, sa svakim subjektom odgovornim za odstupanje za svako razdoblje obračuna odstupanja u skladu s člankom 53.
2. U roku od jedne godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju izraditi prijedlog za dodatno specificiranje i usklađivanje barem:
- (a) izračuna korekcije odstupanja u skladu s člankom 49. i izračuna pozicije, odstupanja i dodijeljene količine na temelju jednog od pristupa u skladu s člankom 54. stavkom 3.;
- (b) glavnih komponenata za izračun cijene odstupanja za sva odstupanja u skladu s člankom 55. uključujući, prema potrebi, definiciju vrijednosti neizvedene aktivacije energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi;
- (c) primjene sustava jedinstvene cijene odstupanja za sva odstupanja u skladu s člankom 55. kojim se definira jedinstvena cijena za pozitivna i negativna odstupanja svako područje definiranja cijene odstupanja unutar određenog razdoblja obračuna odstupanja; i
- (d) definicije uvjeta i metodologije za primjenu sustava dvostrukih cijena odstupanja za sva odstupanja u skladu s člankom 55. kojima se za svako područje definiranja cijene odstupanja unutar razdoblja obračuna odstupanja određuje jedna cijena za pozitivna odstupanja a druga cijena za negativna odstupanja, koja obuhvaća:
- i. uvjete kad OPS može predložiti mjerodavnom regulatornom tijelu u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ primjenu sustava dvostrukih cijena i koje se obrazloženje mora dostaviti;
- ii. metodologiju za primjenu sustava dvostrukih cijena.
3. U prijedlogu u skladu sa stavkom 2. mogu se razlikovati samostalni i središnji dispečerski modeli.
4. U prijedlogu u skladu sa stavkom 2. navodi se datum provedbe koji je najkasnije 18 mjeseci nakon odobrenja svih mjerodavnih regulatornih tijela u skladu s člankom 5. stavkom 2.

Članak 53.

Razdoblje obračuna odstupanja

1. U roku od tri godine od stupanja na snagu ove Uredbe svi OPS-ovi moraju primjenjivati razdoblja obračuna odstupanja od 15 minuta u svim područjima planiranja razmjene i pritom osiguravaju da se sve granice tržišne vremenske jedinice poklapaju s granicama razdoblja obračuna odstupanja.
2. OPS-ovi s određenog sinkronog područja mogu zajednički zatražiti izuzeće od zahtjeva iz stavka 1.
3. Ako mjerodavna regulatorna tijela sinkronog područja odobre izuzeće od zahtjeva iz stavka 1. na zajednički zahtjev OPS-ova s tog sinkronog područja ili na vlastitu inicijativu, ona, u suradnji s Agencijom i najmanje svake tri godine, provode analizu troškova i koristi usklađivanja razdoblja obračuna odstupanja unutar sinkronih područja i među njima.

Članak 54.

Izračun odstupanja

1. Svaki OPS izračunava u svojim područjima planiranja razmjene, prema potrebi, završnu poziciju, dodijeljenu količinu, korekciju odstupanja i odstupanje:
  - (a) za svakog subjekata odgovornog za odstupanje;
  - (b) za svako razdoblje obračuna odstupanja;
  - (c) u svakom području odstupanja.
2. Područje odstupanja jednako je području planiranja razmjene, osim u slučaju središnjeg dispečerskog modela kad područje odstupanja može činiti dio područja planiranja razmjene.
3. Do provedbe prijedloga u skladu s člankom 52. stavkom 2. svaki OPS mora izračunavati završnu poziciju subjekta odgovornog za odstupanje jednim od sljedećih pristupa:
  - (a) subjekt odgovoran za odstupanje ima jednu završnu poziciju koja je jednaka zbroju njegovih prekograničnih i internih tržišnih planova trgovanja;
  - (b) subjekt odgovoran za odstupanje ima dvije završne pozicije: prva je jednaka zbroju njegovih prekograničnih i internih tržišnih planova iz proizvodnje, a druga zbroju njegovih prekograničnih i internih tržišnih planova iz potrošnje;
  - (c) u središnjem dispečerskom modelu subjekt odgovoran za odstupanje može imati nekoliko završnih pozicija po području odstupanja koje su jednake planovima proizvodnje elektrana ili planovima potrošnje postrojenja kupca.
4. Svaki OPS utvrđuje pravila za:
  - (a) izračun završne pozicije;
  - (b) utvrđivanje dodijeljene količine;
  - (c) utvrđivanje korekcije odstupanja u skladu s člankom 49.;
  - (d) izračun odstupanja;
  - (e) način kako subjekt odgovoran za odstupanje traži ponovni izračun odstupanja.
5. Dodijeljena količina ne izračunava se za subjekta odgovornog za odstupanja koji ne pokriva injektiranja ili povlačenja.
6. Uz odstupanje se navodi veličina i smjer obračunske transakcije između subjekta odgovornog za odstupanje i OPS-a; odstupanje može imati:
  - (a) negativan predznak, što označava manjak stranke odgovorne za odstupanje;
  - (b) pozitivan predznak, što označava višak stranke odgovorne za odstupanje.

Članak 55.

Cijena odstupanja

1. Svaki OPS uspostavlja pravila za izračun cijene odstupanja, koja može biti pozitivna, jednaka nuli ili negativna, kako je određeno u tablici 2.:

Tablica 2.

Plaćanje za odstupanje

	Pozitivna cijena odstupanja	Negativna cijena odstupanja
Pozitivno odstupanje	OPS plaća SOZO-u	SOZO plaća OPS-u
Negativno odstupanje	SOZO plaća OPS-u	OPS plaća SOZO-u

2. Pravilima u skladu sa stavkom 1. obuhvaća se definicija vrijednosti neizvedene aktivacije energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi.
3. Svaki OPS određuje cijenu odstupanja za:
  - (a) svako razdoblje obračuna odstupanja;
  - (b) svoja područja definiranja cijene odstupanja;
  - (c) svaki smjer odstupanja.
4. Cijena odstupanja za negativno odstupanje ne smije biti manja od:
  - (a) ponderirane prosječne cijene pozitivne aktivirane energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi; ili
  - (b) ako u razdoblju obračuna odstupanja nije bilo aktivacije energije uravnoteženja ni u jednom smjeru, vrijednosti neizvedene aktivacije energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi.
5. Cijena odstupanja za pozitivno odstupanje ne smije biti veća od:
  - (a) ponderirane prosječne cijene negativne aktivirane energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi; ili
  - (b) ako u razdoblju obračuna odstupanja nije bilo aktivacije energije uravnoteženja ni u jednom smjeru, vrijednosti neizvedene aktivacije energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi.
6. Ako su u istom razdoblju obračuna odstupanja aktivirane pozitivna i negativna energija uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi, obračunana cijena odstupanja za pozitivno i negativno odstupanje određuje se na temelju najmanje jednog načela u skladu sa stavicama 4. i 5.

POGLAVLJE 5.

Obračun rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava

Članak 56.

Nabava unutar područja planiranja razmjene

1. Svaki OPS s određenog područja planiranja razmjene koji upotrebljava ponude rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava utvrđuje pravila obračuna barem rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi u skladu sa zahtjevima iz članka 32.
2. Svaki OPS s određenog područja planiranja razmjene koji upotrebljava ponude rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava obračunava barem sve nabavljene rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenske rezerve u skladu sa zahtjevima iz članka 32.

Članak 57.

Nabava izvan područja planiranja razmjene

1. Svi OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava utvrđuju pravila obračuna nabavljenog rezerviranog kapaciteta u skladu s člancima 33. i 35.
2. Svi OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava zajednički obračunavaju nabavljeni rezervirani kapacitet pomoću funkcije obračuna OPS-OPS u skladu s člankom 33. OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava na temelju modela OPS-PUU nabavljeni rezervirani kapacitet obračunavaju u skladu s člankom 35.
3. Svi OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava utvrđuju pravila obračuna dodjele prekozonskog kapaciteta u skladu s poglavljem 2. glave IV.
4. Svi OPS-ovi koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava obračunavaju prekozonski kapacitet u skladu s poglavljem 2. glave IV.

GLAVA VI.

ALGORITAM

Članak 58.

Algoritmi uravnoteženja

1. U prijedlozima u skladu s člancima od 19. do 21. svi OPS-ovi razvijaju algoritme koje optimizacijske funkcije za aktivaciju upotrebljavaju za aktivaciju ponuda energije uravnoteženja. Ti algoritmi moraju:
  - (a) poštovati metodu aktivacije ponuda energije uravnoteženja u skladu s člankom 29.;
  - (b) poštovati metodu određivanja cijene energije uravnoteženja u skladu s člankom 30.;
  - (c) uzimaju u obzir opisi procesa za razmjenu odstupanja i prekograničnu aktivaciju u skladu s dijelom IV. glave V. Uredbe (EU) 2017/1485.
2. U prijedlogu u skladu s člankom 22. svi OPS-ovi razvijaju algoritam koji upotrebljava funkcija za proces razmjene odstupanja. Taj algoritam provodi proces razmjene odstupanja u skladu s dijelom IV. Uredbe (EU) 2017/1485 kako bi se na najmanju mjeru svela suprotna aktivacija resursa za uravnoteženje.
3. U prijedlogu u skladu s člankom 33. dva OPS-a ili više njih koji razmjenjuju rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava razvijaju algoritme koje optimizacijske funkcije za nabavu kapaciteta upotrebljavaju za nabavu ponuda energije uravnoteženja. Ti algoritmi moraju:
  - (a) minimirati ukupne troškove nabave cijelog zajednički nabavljenog rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava;
  - (b) ako je primjenjivo, uzimati u obzir raspoloživost prekozonskog kapaciteta, uključujući moguće troškove njegova pružanja.
4. Svi algoritmi načinjeni u skladu s ovim člankom moraju:
  - (a) poštovati ograničenja pogonske sigurnosti;
  - (b) uzimati u obzir tehnička ograničenja i ograničenja mreže;
  - (c) ako je primjenjivo, uzimati u obzir prekozonski kapacitet.

GLAVA VII.

IZVJEŠĆIVANJE

Članak 59.

Europsko izvješće o integraciji tržišta uravnoteženja

1. ENTSO-E objavljuje europsko izvješće o praćenju u kojem se ponajprije govori o praćenju, opisivanju i analiziranju provedbe ove Uredbe te izvješćuje o napretku u integraciji tržišta uravnoteženja u Europi, a pritom poštuje povjerljivost informacija u skladu s člankom 11.
2. Vrsta izvješća izmjenjuje se kako slijedi:
  - (a) dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe i zatim svake dvije godine objavljuje se podrobno izvješće;
  - (b) tri godine od stupanja na snagu ove Uredbe i zatim svake dvije godine objavljuje se kraća verzija izvješća u kojoj se preispituje učinjeni napredak i ažuriraju indikatori uspješnosti.
3. U izvješću se iz stavka 2. točke (a):
  - (a) opisuju i analiziraju proces usklađivanja i integracije te napredak koji je postignut u smislu usklađivanja i integracije tržišta uravnoteženja primjenom ove Uredbe;
  - (b) opisuje stanje provedbenih projekata u skladu s ovom Uredbom;
  - (c) ocjenjuje kompatibilnost provedbenih projekata i istražuje svaki mogući razvoj događaja koji može ugroziti buduću integraciju;
  - (d) analizira razvoj razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i dijeljenja rezervi te opisuju moguće prepreke, preduvjeti i mjere za njihovo dodatno poboljšanje;

- (e) opisuju postojeće i analiziraju potencijalne razmjene usluga uravnoteženja;
- (f) analizira prikladnost standardnih proizvoda s obzirom na najnovije promjene i razvoj različitih resursa za uravnoteženje i predlažu moguća poboljšanja standardnih proizvoda;
- (g) procjenjuje potreba za dodatnim usklađivanjem standardnih proizvoda i mogući učinci neusklađivanja na integraciju tržišta uravnoteženja;
- (h) ocjenjuje postojanje i opravdanost posebnih proizvoda koje upotrebljavaju OPS-ovi te njihov učinak na integraciju tržišta uravnoteženja;
- (i) ocjenjuje napredak usklađivanja glavnih elemenata obračuna odstupanja i posljedice te moguće poremećaje zbog neusklađivanja;
- (j) izvješćuje o rezultatima analize troškova i koristi u skladu s člankom 61.

4. ENTSO-E određuje pokazatelje uspješnosti tržišta uravnoteženja koji se upotrebljavaju u tim izvješćima. Iz pokazatelja uspješnosti moraju biti vidljivi:

- (a) raspoloživost ponuda energija uravnoteženja, uključujući ponude iz rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava;
- (b) financijske dobiti i uštede zbog razmjene odstupanja, razmjene usluga uravnoteženja i dijeljenja rezervi;
- (c) koristi od upotrebe standardnih proizvoda;
- (d) ukupni trošak uravnoteženja;
- (e) ekonomska učinkovitost i pouzdanost tržišta uravnoteženja;
- (f) moguće neučinkovitosti i poremećaji na tržištima uravnoteženja;
- (g) gubici učinkovitosti zbog posebnih proizvoda;
- (h) količina i cijena energije uravnoteženja, raspoložive i aktivirane, iz standardnih i posebnih proizvoda upotrijebljene za uravnoteženje;
- (i) cijene odstupanja i odstupanja sustava;
- (j) kretanje cijena usluge uravnoteženja u prethodnim godinama;
- (k) usporedba očekivanih i ostvarenih troškova i koristi od svih dodjela prekozonskog kapaciteta u svrhu uravnoteženja.

5. Prije predaje završnog izvješća ENTSO-E mora sastaviti prijedlog nacрта izvješća. U prijedlogu se, među ostalim, definiraju struktura izvješća, sadržaj te indikatori uspješnosti koji će se koristiti u izvješću. Prijedlog se mora dostaviti Agenciji, koja ima pravo zahtijevati izmjene u roku od dva mjeseca od dostavljanja prijedloga.

6. Izvješće iz stavka 2. točke (a) mora sadržavati i sažetak na engleskom jeziku za svako izvješće OPS-a o uravnoteženju u skladu s člankom 60.

7. U izvješćima se navode raščlanjeni podaci i indikatori za svako područje planiranja razmjene, svaku granicu zone trgovanja ili svaki LFC blok.

8. ENTSO-E mora objavljivati izvješća na internetu te ih dostavljati Agenciji u roku od šest mjeseci od kraja godine na koju se odnose.

9. Nakon isteka rokova do kojih svi OPS-ovi moraju početi upotrebljavati europske platforme u skladu s člankom 19. stavkom 5., člankom 20. stavkom 6., člankom 21. stavkom 6. i člankom 22. stavkom 5. svi OPS-ovi preispituju sadržaj i uvjete objave izvješća. ENTSO-E na temelju rezultata tog preispitivanja mora sastaviti prijedlog nove strukture i rasporeda objavljivanja izvješća te ga dostaviti Agenciji. Agencija ima pravo zahtijevati izmjene unutar tri mjeseca od dostave prijedloga.

Članak 60.

Izvješće OPS-a o uravnoteženju

1. Svaki OPS najmanje svake dvije godine objavljuje izvješće o uravnoteženju kojim obuhvaća prethodne dvije kalendarske godine, a pritom poštuje povjerljivost informacija u skladu s člankom 11.

2. Izvješće o uravnoteženju sadržava:
  - (a) informacije o količinama raspoloživih, nabavljenih i iskorištenih posebnih proizvoda te obrazloženje posebnih proizvoda prema uvjetima u skladu s člankom 26.;
  - (b) sažetak analize dimenzioniranja kapaciteta rezerve s obrazloženjem i objašnjenjem zahtjeva koji se odnose na izračunani kapacitet rezerve;
  - (c) sažetak analize optimalnog pružanja kapaciteta rezerve s obrazloženjem količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava;
  - (d) analizu troškova i koristi te mogućih neučinkovitosti i poremećaja zbog posebnih proizvoda u smislu konkurentnosti i rascjepkanosti tržišta, sudjelovanja upravljanja potrošnjom i energije iz obnovljivih izvora, integracije uravnoteženja tržišta te popratnih pojava na drugim tržištima električne energije;
  - (e) analizu mogućnosti razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i dijeljenja rezervi;
  - (f) objašnjenje i obrazloženje nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava bez razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenja rezervi;
  - (g) analizu učinkovitosti optimizacijskih funkcija za aktivaciju kad je posrijedi energija uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije i, ako je primjenjivo, energija uravnoteženja iz zamjenskih rezervi.
3. Izvješće o uravnoteženju mora biti na engleskom jeziku ili mora barem sadržavati sažetak na engleskom.
4. Mjerodavno regulatorno tijelo u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ ima pravo na temelju prethodno objavljenih izvješća zahtijevati promjene u strukturi i sadržaju sljedećeg izvješća OPS-a o uravnoteženju.

GLAVA VIII.

ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI

Članak 61.

Analiza troškova i koristi

1. Kad su OPS-ovi dužni provesti analizu troškova i koristi u skladu s ovom Uredbom, oni utvrđuju kriterije i metodologiju za tu analizu te ih dostavljaju mjerodavnim regulatornim tijelima u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ u roku od šest mjeseci prije početka provođenja te analize. Mjerodavna regulatorna tijela imaju pravo zajednički zahtijevati izmjene kriterija i metodologije.
2. Analizom troškova i koristi u obzir se uzimaju barem:
  - (a) tehnička izvedivost;
  - (b) ekonomska učinkovitost;
  - (c) utjecaj na konkurenciju i integraciju tržišta uravnoteženja;
  - (d) troškovi i koristi od provedbe;
  - (e) utjecaj na europske i nacionalne troškove uravnoteženja;
  - (f) potencijalni utjecaj na cijene na europskom tržištu električne energije;
  - (g) sposobnost OPS-ova i subjekata odgovornih za odstupanje da ispunjavaju obveze;
  - (h) utjecaj na sudionike na tržištu u smislu dodatnih tehničkih ili informatičkih zahtjeva procijenjen u suradnji sa zahvaćenim dionicima.
3. Svi predmetni OPS-ovi dostavljaju svim mjerodavnim regulatornim tijelima rezultate analize troškova i koristi s obrazloženim prijedlozima za rješavanje problema koji su njome možda utvrđeni.

GLAVA IX.

ODSTUPANJA I PRAĆENJE

Članak 62.

Odstupanja

1. Regulatorno tijelo u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ može, na zahtjev OPS-a ili na vlastitu inicijativu, odobriti relevantnim OPS-ovima odstupanje od odredaba ove Uredbe u skladu sa stavicama od 2. do 12.
2. OPS može zatražiti odstupanje od sljedećih zahtjeva:
  - (a) rokova do kojih OPS mora početi upotrebljavati europske platforme u skladu s člankom 19. stavkom 5. člankom 20. stavkom 6., člankom 21. stavkom 6. i člankom 22. stavkom 5.;
  - (b) definicije roka za ponude unutar integriranog sustava planiranja u središnjem dispečerskom modelu u skladu s člankom 24. stavkom 5. i mogućnosti promjene ponuda unutar integriranog sustava planiranja u skladu s člankom 24. stavkom 6.;
  - (c) maksimalne količine prekozonskog kapaciteta dodijeljenog tržišno utemeljenim postupkom u skladu s člankom 41. stavkom 2. ili postupkom na temelju analize ekonomske učinkovitosti u skladu s člankom 42. stavkom 2.;
  - (d) usklađivanja razdoblja obračuna odstupanja iz članka 53. stavka 1.;
  - (e) provedbe zahtjeva u skladu s člancima od 45. do 51. i od 54. do 57.
3. Proces odobravanja odstupanja mora biti transparentan, nediskriminatoran, nepristran, potkrijepljen dokumentima i utemeljen na obrazloženom zahtjevu.
4. OPS-ovi podnose pisani zahtjev za odstupanje mjerodavnom regulatornom tijelu najmanje šest mjeseci prije dana primjene odredaba od kojih je zatraženo odstupanje.
5. Zahtjev za odstupanje sadržava sljedeće informacije:
  - (a) odredbe od kojih se traži odstupanje;
  - (b) traženo trajanje odstupanja;
  - (c) detaljan plan i raspored u kojem se navodi kako će se izvesti i osigurati provedba predmetnih odredaba ove Uredbe nakon što završi trajanje odstupanja;
  - (d) procjenu posljedica zatraženog odstupanja na susjedna tržišta;
  - (e) procjenu mogućih rizika za integraciju tržišta uravnoteženja u Europi zbog zatraženog odstupanja.
6. Mjerodavno regulatorno tijelo donosi odluku o svakom zahtjevu za odstupanje u roku od šest mjeseci od dana primitka zahtjeva. Taj se rok može produljiti za tri mjeseca prije njegova isteka ako mjerodavno regulatorno tijelo zatraži dodatne informacije od OPS-a koji zahtijeva odstupanje. Dodatno razdoblje počinje od primitka potpunih informacija.
7. OPS koji zahtijeva odstupanje dostavlja sve dodatne informacije koje zatraži mjerodavno regulatorno tijelo u roku od dva mjeseca od takvog zahtjeva. Ako OPS ne dostavi tražene informacije unutar tog roka, zahtjev za odstupanjem se povlači, osim ako prije isteka roka:
  - (a) mjerodavno regulatorno tijelo odluči odobriti produljenje;
  - (b) OPS obavijesti regulatorno tijelo obrazloženim podneskom da je zahtjev za odstupanje potpun.
8. Kad ocjenjuje zahtjev za odstupanje ili prije dodjele odstupanja na vlastitu inicijativu, mjerodavno regulatorno tijelo mora razmotriti sljedeće aspekte:
  - (a) teškoće u vezi s provedbom predmetnih odredaba;
  - (b) rizike i posljedice predmetnih odredaba u pogledu pogonske sigurnosti;
  - (c) mjere poduzete radi lakše provedbe predmetnih odredaba;
  - (d) utjecaj neprovođenja predmetnih odredaba na nediskriminaciju i konkurenciju s drugim sudionicima na europskom tržištu, osobito u pogledu upravljanja potrošnjom i energije iz obnovljivih izvora;

- (e) utjecaje na opću ekonomsku učinkovitost i pametnu mrežnu infrastrukturu;
  - (f) utjecaje na druga područja planiranja razmjene i opće posljedice na europsku tržišnu integraciju.
9. Mjerodavno regulatorno tijelo izdaje obrazloženu odluku o zahtjevu za odstupanje ili o odstupanju odobrenom na vlastitu inicijativu. Ako regulatorno tijelo odobri odstupanje, mora odrediti njegovo trajanje. Odstupanje se može odobriti samo jedanput i na najdulje dvije godine, osim odstupanja iz stavka 2. točaka (c) i (d) koja se mogu odobriti do 1. siječnja 2025.
10. Mjerodavno regulatorno tijelo o svojoj odluci obavješćuje OPS-a, Agenciju i Europsku komisiju. Odluku objavljuje i na svojim internetskim stranicama.
11. Mjerodavna regulatorna tijela vode registar svih odstupanja koja su odobrila ili odbila i najmanje jedanput svakih šest mjeseci dostavljaju Agenciji ažurirani i konsolidirani registar, pri čemu se jedan primjerak daje ENTSO-E-u.
12. Registar posebice sadržava:
- (a) odredbe za koje je odstupanje odobreno ili odbijeno;
  - (b) sadržaj odstupanja;
  - (c) razloge za odobrenje ili odbijanje odstupanja;
  - (d) posljedice odobrenja odstupanja.

Članak 63.

Praćenje

1. ENTSO-E prati provedbu ove Uredbe u skladu s člankom 8. stavkom 8. Uredbe (EZ) br. 714/2009. ENTSO -E praćenjem provedbe ove Uredbe obuhvaća barem sljedeće:
- (a) pripremu europskog izvješća o integraciji tržišta uravnoteženja u skladu s člankom 59.;
  - (b) pripremu izvješća o praćenju provedbe ove Uredbe, uključujući učinak na usklađivanje primjenjivih pravila kojima se nastoji olakšati integracija tržišta.
2. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe ENTSO-E mora dostaviti Agenciji na razmatranje plan praćenja za izvješća koja treba pripremiti i svaku izmjenu tog plana.
3. Agencija u suradnji s ENTSO-E-om mora u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe sastaviti popis relevantnih informacija koje ENTSO-E mora dostaviti Agenciji u skladu s člankom 8. stavkom 9. i člankom 9. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 714/2009. Popis relevantnih informacija može se ažurirati. ENTSO-E održava u standardiziranom formatu sveobuhvatnu digitalnu arhivu podataka koje zahtijeva Agencija.
4. Svi OPS-ovi moraju dostaviti ENTSO-E-u informacije potrebne za obavljanje dužnosti iz stavaka 1. i 3.
5. Na temelju zajedničkog zahtjeva Agencije i ENTSO-E-a, sudionici na tržištu i druge relevantne organizacije za integraciju tržišta električne energije uravnoteženja dostavljaju ENTSO-E-u informacije potrebne za praćenje u skladu sa stavcima 1. i 3., osim informacija koje su mjerodavna regulatorna tijela u skladu s člankom 37. Direktive 2009/72/EZ, Agencija ili ENTSO-E već pribavili u kontekstu svojih dužnosti praćenja provedbe.

GLAVA X.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 64.

Prijelazne odredbe za Irsku i Sjevernu Irsku

Osim u pogledu sudjelovanja u izradi odredaba i uvjeta ili metodologija, za što se primjenjuju odgovarajući rokovi, zahtjevi iz ove Uredbe primjenjuju se na Irsku i Sjevernu Irsku od 31. prosinca 2019.

Članak 65.

Stupanje na snagu

1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.
2. Kad je riječ o člancima 14., 16., 17., 28., 32., od 34. do 36., od 44. do 49. i od 54. do 57., ova se Uredba počinje primjenjivati godinu dana od stupanja na snagu ove Uredbe.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 23. studenoga 2017.

Za Komisiju
Predsjednik
Jean-Claude JUNCKER
